ВIКТОР ҮNКО

O ГАВРIАΣ

ЕΛIНIКО ЕКΔОТIКО ТҮ ΔОNМПАΣ
МАРIҮПОΛI—1936

ΒΙΚΤΟΡ ΥΝΚΟ

Ο ΓΑΒΡΙΑΣ

ΕΛΙΝΙΚΟ ΕΚΔΟΤΙΚΟ ΤΥ ΔΟΝΜΠΑΣ
ΜΑΡΙΥΠΟΛΙ—1936

ВИКТОР ГЮГО

ГАВРОШ

ΙΠΕΦΘΙΝΟΣ ΣΙΝΤΑΧΤΙΣ:
Γ. ΚΥΝΤΟΚΟΤΣΕΒ
ΜΕΤΑΦΡΑΣΙ: **Θ. ΠΙΠΕΡΙΔΙ**
ΔΙΟΡΘΟΤΙΣ: **Ν. ΓΙΑΓΥΠ**

ДОНЕЦКОЕ ОБЛАСТНОЕ ГРЕЧЕСКОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО
МАРИУПОЛЬ—1936

1. ΤΟ ΠΕΔΙ ΤΥ ΠΑΡΙΣΙΥ

Στυς δρόμυς τυ Παρισιύ γιρνύσανε λερoμένι, κυρελιαζμένι πιτσιρίκι. Αφτά τα πεδαρέλια τυ δρόμυ τα λέγανε χαμίνια. Στο κορμί-τυς δεν ίχανε πυκάμισο, στα πόδια—παπύτσια, πάνο απτο κεφάλι—στέγι.

Αν μπορύσαμε να δόσυμε ρότιμα στιν τεράστια πόλι—πιά ίνε αφτά τα πεδιά, το Παρίσι θ'απαντύσε: ίνε δικά-μυ.

Το Παρίσι έβραζε απο τέτιυς μικρύς αλίτες. Βασανιζμένι απτι φτόχια κι' απτιν αβάσταχτι δυλιά, ι γονιί τον πεδιόν πυ χάθικαν, σιχνά ύτε φροντίζανε να μάθυνε, πύ πίγανε κε τί έπαθαν τα πεδιά-τυς.

Ι χαμοκέλες τυ Παρισιύ πετύσανε τα πεδιά στο λιθόστροτο.

Τι νίχτα, στον κερό τις επιθεόρισις, ι πολίτσια έπιανε εκατοντάδες μικρύς αλίτες στυς εριμότοπυς, στα μισοχτιζμένα σπίτια, κάτο απτις καμάρες τον γεφιριόν.

τι μπλύζα τιν έδοσε όχι ι μιτέρα. Μα ίχε κε πατέρα κε μιτέρα. Μα ο πατέρας δε φρόντιζε για κίνον κ' ι μιτέρα δεν τον αγαπύσε.

Το πιο καλό από κάθε άλο γι' αφτό το πεδί ίτανε ι ζοί τυ δρόμυ.

Ο Γαβριάς ίτανε θοριβόδικος, χλομός, γλιγοροκίνιτος, ζβέλτος κι' αγαπύσε να κοροιδέβι. Γίριζε στυς δρόμυς, τραγυδύσε τραγυδάκια, σκάλιζε τυς ακάθαρτυς νεροχίτες, έκλεβε κάποτε κανένα πραματάκι, έφθιμα, όπος κλέβυν ι γάτες κε ι σπυργίτες. Γελύσε όταν τον ονομάζανε πεδαρέλι τυ δρόμυ, θίμονε όταν τον λέγανε αγίρτι. Δεν ίχε ύτε πσομί, ύτε στέγι, ύτε φοτιά, κανίς δεν τον αγαπύσε. Μα ίτανε έφθιμος.

Μα όσο κε να ίτανε μοναχό κε παρατιμένο αφτό το πεδί, τυ ερχότανε κάποτε στο μιαλό ι σκέπσι: κερός ίνε να πάο να δο τι μάνα-μυ· άφινε τα μεγάλα μπυλβάρ, τιν πίλι τυ Σεν-Μαρτέν, κατέβενε απτις προκιμέες, περνύσε γεφίρια κ' έφτανε επιτέλυς στιν καλίβα τυ φτοχικύ προάστιυ.

Ο Γαβριάς ερχότανε κ' έβρισκε τι φτόχια. Κε το πιο λιπιρό ίτανε, ότι κανίς δεν τον προιπαντύσε με χαμόγελο, όλι ίτανε κρίι, όπος κρίο ίτανε κε τ' άδιο-τυς ντζάκι. Όταν έμπενε μέσα, ροτύσανε:

— Από πύ κσεφίτροσες;

Απαντύσε:

— Απτο δρόμο.

'Οταν έφεβγε, ροτύσανε:

— Πύ πας;
Απαντύςε:
— Στο δρόμο.

2. Ο ΓΑΒΡΙΑΣ ΑΝΤΑΜΟΝΙ ΤΥΣ ΜΙΚΡΥΛΙΔΕΣ

Εκίνο το χρόνο ι άνιχςι άρχιςε νορίς. Το Μάρτι αμέςος άρχιςε ι ζέςτι. Μα τον Απρίλι κςαναίρτε τ' απότομο κρίο. Στο Παρίςι ςιχνά κάνι έτςι.

Μια απτις κρίες απριλιάτικες βραδιές ο Γαβριάς ςτεκότανε ς' ένα πολίκοζμο δρόμο, μπροςτά ςε κάπιο δινατά φοτιζμένο κυρίο. Στο λεμό-τυ ίχε ένα γινεκίο ςάλι. Καμονότανε, ότι καμαρόνι μ' ενθυςιαζμό το κιρένιο κεφάλι, πυ ίτανε βαλμένο ςτι βιτρίνα, μ' ομορφοφτιαζμένι χτενιςιά, ςτολιζμένι με λυλύδια. Το κεφάλι αφτό γίριζε ς' όλες τις μεριές κε ςκόρπιζε χαμόγελα ςτυς διαβάτες. Μα ςτιν πραγματικότιτα ο Γαβριάς κίταζε, δε θα μπορέςι άραγες να ςυφρόςι απτι βιτρίνα ένα κομάτι ςαπύνι. Ι κυρίς τυ προάςτιυ πρόθιμα αγοράζανε απ' αφτόνα τέτια κλεμένα κομάτια για λίγα ςυ. Τα χρίματα πυ κέρδιζε πλέρια τυ φτάνανε για το γέβμα. Ο Γαβριάς ίτανε μάςτορις για τέτιες δυλιές. Αφτό τ' ονόμαζε «να κςυρίζι τυς κςυραφιςτές».

Καμαρόνοντας τιν κερένια πεντάμορφι, μυρ-

μύριζε: «Τιν Τρίτι, όχι τιν Τρίτι... 'Οχι μίπος τιν Τρίτι;.. Μα βέβεα τιν Τρίτι».

Ο Γαβριάς προσπαθύσε να θιμιθί τι μέρα πυ έφαγε για τελεφτέα φορά. Αφτό ίτανε πριν από τρις μέρες.

Ο χυρέας χσύριζε κάπιο μπυρζυά κε κίταζε θιμομένα τον εχτρό-τυ, το χσεπαγιαζμένο αφθάδικο πεδαρέλι με τα χέρια χομένα στις τσέπες κε μ' αφθάδικες σκέπσις στο κεφάλι.

'Ακσαφνα ο Γαβριάς ίδε, ότι στο χυρίο μπίκανε διο πεδιά. Ολότελα μικρά: το ένα εφτά χρονό, τ' άλο πέντε. Κε τα διο ίταν όχι άσκιμα ντιμένα. Σαν να ζιτιανέβανε ίτε σαν να ροτύσανε για κάτι. Δε μπορύσες να καταλάβις. Μιλύσανε κε τα διο μαζί, το φοναχτό κλάπσιμο διέκοφτε τα λόγια-τυς. Ο χυρέας λισιαζμένος γίρισε, τα χσέσπροχσε στο δρόμο κε χτίπισε τιν πόρτα με τα λόγια:

— Για κάθε τιποτένιο πράμα έρχυντε κε βάζυν μέσα το χρίο!

Τα πεδιά κλέοντας δινατά τράβιχσαν παραπέρα. 'Ενα μάβρο σίνεφο σκέπασε τον υρανό, άρχισε να βρέχι.

Ο Γαβριάς έτρεχσε πίσο απτα πεδιά.

— Τί πάθατε, μικρύλιδες;

— Δεν χσέρυμε πυ να περάσυμε τι νίχτα, απάντισε ο μεγαλίτερος.

— 'Ολο κι' όλο αφτό ίνε;—ίπε ο Γαβριάς.— Ακύς εκί μεγάλο κακό! Μίπος γι' αφτό κλέτε; Μορέ τρελί!

Κε πρόςθεςε με απόχροςι λεπτότιτας κε ιπεροχίς στι φονί-τυ:

— Πάμε μαζί, πεδάκια!

— Καλά, κίριε,—ςιμφόνιςε ο μεγαλίτερος.

Τα πεδιά με εμπιςτοςίνι ακολυθίςανε το Γαβριά. Σταματίςανε τα κλάματα.

Όταν απομακρινότανε, ο Γαβριάς γίριςε κε κίτακςε μ' αγανάχτιςι το κυρίο.

— 'Αχαρδο πλάζμα,—μυρμύριςε.—Σοςτό φίδι. Να ςυ πο, βρε γενιοκςυραφιςτί, θα φονάκςο το ςιδερά να ςυ γαντζόςι ςτιν υρά κρόταλο.

Αφτί ι ςκέπςι τυ έδοςε παράφορι διάθεςι.

'Αμα πέραςε τα νερά κ' ίδε μια γριά με τι ςκύπα στο χέρι, ρότιςε:

— Κιρά-μυ, όπος φένετε, βγάλατε τ' αλογάκι-ςας για ςεργιάνι;

Κι' αμέςος πιτςίλιςε με λάςπι τα λυςτρίνια παπύτςια ενός διαβάτι.

— Κςόανο! φόνακςε με κακία ο διαβάτις.

Ο Γαβριάς έβγαλε τι μίτι απτο ςάλι-τυ.

— Κίριε, από πιόνα παραπονιέςτε;

— Μα από πιόνα άλο, εκςόν από ςένα,—ίπε ο διαβάτις.

— Το γραφίο ίνε κλιςτό,—ίπε ο Γαβριάς.— Δε δέχυμε πια παράπονα.

Σιμά ςτιν αβλόπορτα κάπιυ ςπιτιύ ίδε μια ζιτιάνα κςεπαγιαζμένι απτο κρίο, ένα κορίτςι δόδεκα χρονό.

— Το καιμένο!—το λιπίθικε ο Γαβριάς.—

Νά, πάρε!—Έβγαλε το ζεστό μάλινο σάλι τυ κε τόριξε στυς κοκαλιάρικυς όμυς τις ζιτιάνας.

Το μαντίλι, πυ ίτανε τιλιγμένο σα σάρφα, ξετιλίχτικε κε τιν σκέπασε αππιν κορφί ος τα νίχια. Το κορίτσι τον κίτακσε με θαβμαζμό κε δίχος μιλιά δέχτικε το δόρο.

— Μπρ-ρ—ίπε ο Γαβριάς, συφρόνοντας απτο κρίο,—μα γι' αφτό εκίνι δε θα κριόνι. Τόρα σαν να φορί γύνα.—Το πρόσοπό-τυ έλαμπσε.

Εκίνι τι στιγμί έπιασε ι βροχί.

— Πάλι βροχί!—φόνακσε ο Γαβριάς.—Όχι, εγό άλο δε σκοπέβο να σεργιανίσο.

Πίγε με πιο γλίγορα βίματα.

— Σ' έχο γραμένο στα παλιοπάπυτσά-μυ—φόνακσε, κιτάζοντας το σίνεφο.

Τα πεδιά προσπαθύσανε να τον προφτάσυν.

Προσπερνόντας απ'' ένα πσομάδικο, ο Γαβριάς γίρισε πίσο κε κίτασε.

— Πεδιά, γεβματίσατε;

— Κίριε, απάντισε ο μεγαλίτερος,—δε φάγαμε αππο προί.

— Όστε δεν έχετε ύτε πατέρα ύτε μιτέρα;—ρότισε ο Γαβριάς.

— Μιτέρα έχυμε,—ίπε ο μεγαλίτερος.—Μα δεν κσέρυμε πυ βρίσκετε.

— Κάποτες ίνε καλίτερο να μιν το κσέρι κανίς,—ίπε ο Γαβριάς.

— Προσπαθύσαμε να βρύμε τίποτα στο δρόμο,—σινέχιζε το μεγαλίτερο πεδί.—Μα δε βρίκαμε τίποτα.

— Το κσέρο,—ίπε ο Γαβριάς.—Τα σκιλιά τα τρόνε όλα.—Κε αφύ σόπασε λίγο, πρόσθεσε:

—'Οστε χάσατε τι μάνα-σας; Δεν κσέρετε τί έγινε; Αφτό δεν ίνε καλό, πεδάκια-μυ! 'Ινε ανοισία να χάνετε τυς μεγαλίτερυς. Οστόσο πρέπι κάτι να μασίσυμε.

Δεν τυς ρότισε πια τίποτε άλο.—'Αστεγα πεδιά—μεγάλι δυλιά!

Σταμάτισε κι' άρχισε να πσάχνι με ζίλο τις τρίπιες τσέπες-τυ.

'Ακσαφνα σίκοσε το κεφάλι-τυ με θριαμβεφτικό ίφος:

— Θα παριγοριθίτε! Τόρα θα διπνίσυμε κ' ι τρις μαζί.

'Εβγαλε απτιν τσέπι-τυ ένα συ, έσπροκσε βιαστικά τα πεδιά μέσα στο πσομάδικο, έρικσε τι μονέδα πάνο στο τεζιάκι κε φόνακσε:

— Πσομί για πέντε σαντίμια!

Ο πσομάς πίρε το μαχέρι κε ίθελε να κόπσι ένα κομάτι πσομί.

— Μιράστε-το σε τρία κομάτια,—απέτισε ο Γαβριάς κε πρόσθεσε σπυδέα:—Τρις δα ίμαστε.

Ο πσομάς κίτακσε τα πεδιά κ' ετιμάστικε να τυς κόπσι μάβρο πσομί, μα ο Γαβριάς τυ φόνακσε με αγανάχτισι:

— Τί πράμα ίνε αφτό; 'Ασπρο! Κόπστε απτο καλίτερο άσπρο πσομί. Εγό τρατέρνο.

Ο πσομάς γέλασε.

— Εσίς φένετε μας πέρνετε για πεδαρέλια,—τυ κακοφάνικε τυ Γαβριά.

Ο πςομάς τυ έκοπςε άςπρο πςομί. Ο Γαβριάς ίπε ςτα πεδιά:

— Μαςίςτε.

Τα πεδιά τον κιτάζανε με θαβμαζμό. Ο Γαβριάς πάτιςε τα γέλια.

— Α, νε! Δεν καταλαβένυν. 'Ινε μικρί.—Κε πρόςθεςε:—Φάτε.

Τάδοκε από ένα κομάτι πςομί.

Λογαριάζοντας, ότι ο μεγαλίτερος ακςίζι ιδιέτερι παρότρινςι κε καλίτερα θα τον καταλάβι, ο Γαβριάς τυ άπλοςε το μεγαλίτερο κομάτι κε ορμινεφτικά ίπε:

— Στύμποςτο ςτιν κιλιά-ςυ.

Για τον εαφτό-τυ πίρε το μικρότερο κομάτι.

Τα πεδιά, μαζί κι' ο Γαβριάς, ίτανε πολί πιναζμένα. Λέμαργα μαςύςαν το πςομί, ςτέκονταν ςτο πέραζμα κε μποδίζανε να περάςυν ι αγοραςτές. Ο πςομάς, πυ πίρε τα χρίματα κίταζε τα πεδιά με διςαρέςκια.

— Πάμε όκςο,—ίπε ο Γαβριάς.

Τα πεδιά τραβίκςανε προς τι Βαςτίλια.

3. ΜΥΣΑΦΙΡΙΔΕΣ ΣΤΟΝ ΕΛΕΦΑΝΤΑ

Εκίνα τα χρόνια ςτιν πλατία τις Βαςτίλιας βριςκότανε ένα παράκςενο μνιμίο, πυ τόρα ολότελα το κςεχάςανε ι παριζιάνι. 'Ιτανε ένας πολί μεγάλος κςίλινος κε ςυβαδιζμένος ελέφαντας.

Στι ράχι-τυ ίχε έναν πίργο, μπογιαντιζμένο με πράσινι μπογιά, μαβριζμένι απτι βροχί κε τιν κακοκεριά. Ο ελέφαντας βρισκότανε στιν πιο απομονομένι γονιά τις πλατίας. Το πλατί μέτοπο τυ γίγαντα, ι προβοσκίδα, τα δόντια, τα τεράστια καπύλια, τα τέσερα πόδια-τυ, πυ μιάζανε με κολόνες, ιπσονόντανε πσιλά τι νίχτα στον αστεροτό υρανό, παράκσενα κε φοβερά. Σ' αφτίνα τι γονιά τις πλατίας, πυ μόλις φοτιζότανε απτο φος ενός απόμακρυ φαναριύ, ο Γαβριάς έφερε τα πεδάκια.

— Μι φοβάστε, πεδιά, —ίπε ο Γαβριάς.

Χόθικε σε μια τρίπα τυ περιφράγματος, πυ περιτριγίριζε τον ελέφαντα κε τράβικσε μαζί-τυ τα πεδιά. Τα φοβιζμένα πεδάκια ακολυθύσαν με ιποταγί το άγνοστο κυρελιαζμένο πεδαρέλι.

Σιμά στο περίφραγμα ίτανε μια σκάλα. Τιν ιμέρα τι χρισιμοπιύσαν ι εργάτες τις γιτονικίς κσιλαποθίκις. Ο Γαβριάς τι σίκοσε, με θαβμαστί για τιν ιλικία-τυ δίναμι κε τιν έστισε σ' ένα απτα μπροστινά πόδια τυ ελέφαντα. Ι σκάλα έφτανε ος το μέρος πυ φενότανε μια μάβρι τρίπα στιν κιλιά τυ γίγαντα.

Ο Γαβριάς έδικσε στυς μυσαφίριδες τι σκάλα κε τιν τρίπα.

— Ανεβίτε κε μπίτε!

Τα πεδάκια τρομαγμένα αλιλοκιταχτίκανε.

— Φοβιθίκατε, πεδάκια! — φόνακσε ο Γαβριάς κε πρόσθεσε: — Νά κιτάκστε.

Ανκάλιασε το τραχί ποδάρι τυ ελέφαντα κε σε μια στιγμί, περιφρονόντας τι σκάλα, έφτασε ος

τιν τρίπα. Μπίκε μέςα ςα γυςτερίτςα στι χαραμάδα κ' έγινε άφαντος. 'Ιςτερα από ένα λεφτό το χλομό-τυ πρόςοπο κςεπρόβαλε απτι σκοτινί τρίπα.

Τα πεδιά κιτάζανε χάςκοντας.

— Μα, μπάτε λιπόν! Θα δίτε τι καλά πυ ίνε εκί! Ανέβα εςί πρότος,—αποτάθικε στο μεγαλίτερο. —Πιάςυ απτο χέρι-μυ.

Τα πεδάκια ςφινκόντανε το ένα πάνο στο άλο. Κε φοβόντανε το Γαβριά κε τον εμπιςτεβόντανε. Ι βροχί έπεφτε όλο κε δινατότερα. Επιτέλυς ο μεγαλίτερος τ' απεφάςιςε. Ο μικρός βλέποντας, πος ο αδελφός-τυ ανέβικε κε κίνος έμινε ολομόναχος ανάμεςα στα πόδια τυ τεράςτιυ θεριύ, ετιμάςτικε να πατίςι τα κλάματα, μα δεν τόλμιςε.

Ο μεγαλίτερος κυνιότανε κε ςκαρφάλονε στα ςκαλοπάτια τις ςκάλας. Ο Γαβριάς τυ έδινε κυράγιο κε φόναζε:

— Μι φοβάςε! 'Ετςι, έτςι. Εμπρός! Βάλε εδό το πόδι-ςυ! Δόςε δο το χέρι-ςυ! Πιο τολμιρά.

Μόλις το μικρό πεδί ίρτε ςτιν ίδια γραμί με το Γαβριά, εκίνος το άρπακςε γλίγορα κε δινατά απτο χέρι κε το τράβικςε μέςα.

— Τέλιοςε,—ίπε ο Γαβριάς.

Το μορέλι χόθικε ςτιν τρίπα.

— Τόρα,—ίπε ο Γαβριάς—περίμενέ-με. Σας παρακαλό, κίριε, να καθίςετε.

Βγίκε απτιν τρίπα, με καπατςοςίνι μαιμύς κατέβικε απτο ποδάρι τυ ελέφαντυ, πίδιςε κάτο, άρπακςε το πεντάχρονο πεδάκι,, το έβαλε στο μεςέο ςκαλοπάτι τις ςκάλας κι' ο ίδιος πίγε κατόπι-τυ.

— Εγό θα τον ςπρόχνο κε ςι τράβα-τον! — φόναχςε στο μεγαλίτερο.

Σ' ένα λεφτό τον ςικόςανε απτι ςκάλα, ςπρόχνοντας, τραβόντας-τον απτο χέρι κ' έχοςαν το μικρύλι ςτιν τρίπα. Εκίνος ύτε πρόφταςε να το καταλάβι.

Ο Γαβριάς ανέβικε κατόπι-τυ κε κςέςπροχςε τι ςκάλα με μια κλοτςιά. Ι ςκάλα έπεςε κάτο. Ο Γαβριάς χτίπιςε τα παλαμάκια-τυ:

— Νά πια ίμαςτε ςτο ςπίτι. Ζίτο!

Κ' ίςτερα απ' ένα λεφτό πρόςθεςε:

— Εςίς, πεδιά, ίςτε μυςαφίριδές-μυ.

Τιν τρίπα, όπυ μπίκανε τα πεδιά, απ' όκςο μόλις μπορύςες να τι δις. Βριςκότανε κάτο απτιν κιλιά τυ ελέφαντα κε ίτανε τόςο ςτενί, πυ μπορύςανε να μπύνε μέςα μόνο γάτες κε πεδιά.

— Πρότα απ' όλα, — ίπε ο Γαβριάς, — ας διλόςυμε, ότι δεν ίμαςτε ςτο ςπίτι.

Ο Γαβριάς χάθικε κάπυ μέςα ςτο ςκοτάδι. Φένετε, ότι ίκςερε καλά τιν κατικία-τυ. Ο Γαβριάς έβγαλε από κάπυ ένα ςανίδι κ' έκλιςε μ' αφτό τιν τρίπα.

Έπιτα πάλι χάθικε. Τα πεδιά ακύςανε πος ςυςύριχςε το ςπίρτο, πυ χόθικε ς' ένα μπυκάλι με φόςφορο.

Απτο κςαφνικό φος τα πεδιά κλίςανε τα μάτια-τυς. Ο Γαβριάς άναπςε το φιτίλι, πυ ίτανε μυςκεμένο ςε κατράνι. Αφτό το φιτίλι ονομαζότανε κερί τυ ιπόγιυ. Αφτό περιςότερο κάπνιζε, παρά άναβε. Μα με το θαμπό φός-τυ μπορύςες κάπος-κάπος να δις το εςοτερικό τυ ελέφαντα.

Ι μικρί μυσαφίριδες τυ Γαβριά κιτάζανε γίρο-τυς φοβιζμένι. Πάνο ίτανε ένα μεγάλο μαβριδερό δοκάρι κε από εκί περνύσανε χοντρές μισοστρόνκιλες τραβέρσες. Πάνο-τυς κρεμότανε κσεκολιμένος συβάς κε πικνές αραχνιές.

Το μικρότερο πεδί στριμόχτικε στον αδελφό-τυ κε πσιθίρισε.

— Σκοτινά.

Ο Γαβριάς φόνακσε. Δεν ίνε άσκιμο να δόσι κανίς μια κατσάδα σ' αφτύς τυς φοβιτσιάριδες.

— Τί μυ κάνετε τον καμπόσο; Να μι διατάζετε να σας πάο στο παλάτι; Τί μυ κάνετε τιν πάπια! Σας προιδοπιό, ότι δεν μπορό να ιποφέρο τα κορόιδα.

Το φόναγμα μερικές φορές ίνε οφέλιμο.

Τα πεδάκια πίρανε κυράγιο κε σιρτίκανε πιο σιμά στο Γαβριά.

Σινκινιμένος απτιν εμπιστοσίνι-τυς, ο Γαβριάς αμέσος μαλάκοσε.

— Ανόιτε,—αποτάθικε στο μικρότερο,—ιΘκσο ίνε το σκοτάδι. Εκί βρέχι, μα εδό όχι. Εκί κάνι κρίο, μα εδό δε φισάι ύτε το παραμικρό αεράκι. Εκί ίνε άνθροπι, μα εδό δεν ίνε κανίς. Εκί ύτε φενκάρι δεν έχι, μα εδό ανάβι το κερί-μυ.

Τα πεδιά τον κιτάζανε πια όχι με τόσο φόβο.

— Εμπρός, πιο ζοιρά,—ίπε ο Γαβριάς κε τυς έσπροκσε στο βάθος τις κάμαράς-τυ, εκί όπυ ίτανε το κρεβάτι-τυ.

Ο Γαβριάς ίχε καθαφτό κρεβάτι, ίχε στρόμα

κε πάπλομα.

Για στρόμα ίχε μιαν αχιρένια πσάθα, για πάπλομα—ένα μεγάλο κομάτι χοντρό μάλινο γκρίζο πανί, πολί θερμό κε σχεδόν ολοκένοργιο. Κε το κυβύκλιο ίτανε έτσι φτιαγμένο.

Ολόγιρα στο στρόμα ίτανε τρία μακριά στιρίγματα μπιγμένα στο πάτομα, διλαδί στιν κιλιά τυ ελέφαντα. Απάνο ίτανε δεμένα με σκινί σε μάτσο. Το μάτσο αφτό το βαστύσε ένα δίχτι από χάλκινο τέλι, πυ ίτανε πολί επιτίδια στερεομένο. Τριγίριζε απ᾽ όλες τις μεριές τα στιρίγματα. Μεγάλες πέτρες πιέζανε το δίχτι στο πάτομα, έτσι πυ δεν μπορύσες να το περάσις.

Αφτό το δίχτι δεν ίτανε τίποτε άλο, παρά ένα μέρος, απτα χάλκινα κάνκελα, πυ τριγίριζαν τον ορνιθόνα τυ θιριοτροφίυ. Ο Γαβριάς κιμότανε σα σε κλυβί.

Ο Γαβριάς κσέσπροκσε τις πέτρες, πυ ίτανε στιβαγμένες στο μπροστινό μισό μέρος τυ διχτιύ.

— Πεδάκια, σταθίτε στα τέσερα,—διέτακσε ο Γαβριάς. Ἑμπασε τυς μυσαφίριδες στο κλυβί, ο ίδιος ανέβικε κατόπι-τυς, κσανά έσπροκσε τις πέτρες κε έκλισε καλά τιν ίσοδο.

Κ᾽ι τρις κσαπλοθίκανε στιν πσάθα.

Το κλυβί ίτανε χαμιλό. Ακόμα κε το πιο μικρό απτα τρία πεδιά δε θα μπορύσε να χορέσι όρθιο. Ο Γαβριάς ακόμα κρατύσε στα χέρια το κερί τυ ιπόγιυ.

— Τόρα,—ίπε,—ας κιμιθύμε. Εγό θα σικόσο το καντιλέρι.

— Κίριε, ρότισε το μεγαλίτερο πεδί, δίχνοντας το δίχτι—τί πράμα ίνε αφτό;

— Αφτό ίνε για τα ποντίκια,—απάντισε σποδέα ο Γαβριάς.—Όλα αφτά τα κυβάλισα απτο βοτανικό κίπο. Εσί βέβεα κσέρις, ότι εκί ίνε θιριοτροφίο. Εκί έχι όσα θέλις απ' αφτά τα κάγκελα. Φτάνι μόνο να σκαρφαλόσις πάνο στον τίχο, να χοθίς απτο παράθιρο κε να γλιστρίσις στιν πόρτα. Μπορίς να συφρόσις ένα σορό.

Φλιαρόντας, κυκύλοσε με το ένα μέρος τυ παπλόματος το μικρότερο πεδί.

Εκίνο μυρμύρισε.

— Ο, τι καλά! Θερμά.

Ο Γαβριάς με αφταρέσκια κίτακσε το πάπλομα.

— Κι' αφτό απτο βοτανικό κίπο ίνε,—ίπε. —Το πίρα απτις μαιμύδες.

Κι' ανκίζοντας το δάχτιλό-τυ στι χοντρί, θαβμάσια πλεγμένι πσάθα, όπυ ίτανε κσαπλομένι, πρόσθεσε:

—Κι' αφτό το πίρα απτιν καμιλοπάρδαλι.

Αφύ σόπασε λίγο, ο Γαβριάς σινέχισε:

— Τα ζόα όλα τα έχυν μπόλικα. Από κίνα κε τα πίρα. Δε θιμόσανε. Τα ίπα: «Θα το δορίσο στον ελέφαντα».

Τα πεδιά με θαβμαζμό κε με φοβιτσιάρικο σεβαζμό κιτάζανε αφτό το αφθάδικο κε εφεβρετικό πλάζμα. Μικρό άστεγο πεδί, τέτιο επίσις ολομόναχο, σαν κι' αφτά κε σινάμα παντοδίναμο.

— Κίριε,—ρότιςε διλά ο μεγαλίτερος,—εςίς, θα πι δε φοβάςτε τυς πολιςμάνιδες;

— Δε λένε πολιςμάνις, λένε—κοπανιςτίς. Να το θιμάςε, βιζανιάρι.

Το μιχρό πεδάκι πλάγιαζε μ'ολάνιχτα τα μάτια, το πάπλομα τραβίχτικε από πάνο-τυ. Ο Γαβριάς κςανά, περιπιτικά ςκέπαςε το μικρό κε τΰχοςε κάτο απτο κεφάλι κάτι παλιά κυρέλια αντίς για μακςιλάρι. 'Ιςτερα αποτάθικε στο μεγαλίτερο:

— Τί; Καλά ίνε δο;

— Ο, νε!—απάντιςε ο μεγαλίτερος, ενθυςιαζμένα κιτάζοντας το Γαβριά.

Τα κχιμένα βραχίκανε πολί κε τόρα αρχίςανε να ζεςτένυντε.

— Νά, βλέπετε,—ίπε ο Γαβριάς.—Γιατί λιπόν κλεόςαςταν;

'Εδικςε το μικρότερο κε πρόςθεςε:

— Το ότι ένας τέτιος πιτςιρίκος κςαφνίςτικε, αφτό το καταλαβένο. Μα για το μεγάλο πεδί, κάπος ίνε ντροπί να πατάι τα κλάματα. Τί, μίπος μυςκάρι ίςε;

— Δεν κςέραμε, πυ θα μας βάλυν να κιμιθύμε, ςε πιο ςπίτι να μπύμε,—ίπε το πεδί.

—'Ακυςε,—ςινέχιζε ο Γαβριάς,—άλο καμιά φορά να μιν κλέεςε. Εγό θα φροντίςο για ςας. Θα δις τι έφθιμα θα ίνε. Το καλοκέρι εμίς μαζί με το Ναβέ,—ίνε ο ςιντροφός-μυ,—θα πιγένυμε να λυζόμαςτε ςτο Σικυάνα κε θα τρέχυμε γιμνί πάνο στυς πλοτίρες, μπροςτά ςτι γέφιρα. Θα πάμε να δύμε τον άνθροπο-ςκελετό. 'Ινε ζοντανός. Τον

δίχνυνε στα Ηλίσια πεδία. Νά λι-γ-νός.... Τέτιο ακόμα ποτές δεν ίδες. Θα σας πάο στο θέατρο. Εμένα μυ δίνυνε μπιλιέτα, ίμε γνόριμος με τυς ιθοπιύς, πίρα μάλιστα κι' ο ίδιος μέρος σε μια παράστασι. 'Ιμαστχν κάμποσα πεδιά, τρέχαμε κάτο απτο πανί. 'Ιτανε θάλασα κ' εμίς κάναμε κίματα. Κε σας θα σας πάρο μαζί-μυ να πέκσετε στο θέατρο. Θα χοθό χορίς μπιλιέτο. Θα διασκεδάσυμε θαβμάσια.

Κίνι τιν όρα πάνο στο δάχτιλο τυ Γαβριά έστακσε κατράνι.

— Διάβολε,—μυρμύρισε,—έτσι όλο το φιτίλι-μυ θα καί. Ακύστε, εγό δε μπορό να κσοδέβο για φοτιζμό περισότερο από ένα συ το μίνα. Αφύ πέσατε, κιμιθίτε λιπόν. Ακόμα μπορύν ι μιστικί πολισμάνι να δύνε το φος ανάμεσα απτι χαραμάδα.

— Σινάμα,—διλά σιμίοσε ο μεγαλίτερος (μόνο εκίνος ίχε το θάρος να μιλάι με το Γαβριά),—ι σπίθα μπορί να πέσι στ'άχιρα κε να κάψι το σπίτι.

— 'Οκσο κσέσπασε ι μπόρα. Ακυότανε, πος ι βροχί καμτσίκιζε τι ράχι τυ γίγαντα-ελέφαντα.

— Ι βροχί όμος έφαγε τι χιλόπιτα,—ίπε ο Γαβριάς.

— Ας πάι να τυμπανίζι στι στέγι. Ο τρελοχιμόνας σκέφτετε να γιρίσι. Δε μπορί να μας βρέκσι γι' αφτό κε κακιόνι. Τυ κάκυ, παπύ, χίνις τα μπυγέλα.

Τότες αντίχισε μια βροντί. Ι ανικσιάτικι κακο-

χεριά στο Παρίςι, παρ'όλο το απότομο κρίο, ςιχνά ςινοδέβετε με μπόρα. Τα πεδάκια φονάκςανε κ'έτςι γλίγορα πεταχτίκανε, πυ λίγο έλιπςε να μετακινίςυν το δίχτι απτι θέςι-τυ.

Μα ο Γαβριάς γίριςε ς'αφτά το θαραλέο πρόςοπό-τυ κε πάτιςε τα γέλια.

— Σιγά, πεδιά! Να μι ςπάςετε το ςπίτι. Μορέ βροντί! Περίφιμα! Μπράβο! Κε ςτο θέατρο δεν ίνε καλίτερα.

Έρικςε τα πεδιά ςτο ςτρόμα, τα έβαλε πιο βολικά κε ίπε:

— Λιπόν, πεδιά, ίνε κερός να κιμιθύμε. Τιλιχτίτε καλίτερα ςτο πάπλομα. Θα ζβίςο το κερί. Λιπόν, έτιμι ίςτε;

— Για μένα ίνε πολί καλά—μυρμύριςε ο μεγαλίτερος. Σα να έχο πυπυλένιο μακςιλάρι κάτο απτο κεφάλι-μυ.

Ο Γαβριάς έχοςε το πάπλομα ος το πιγύνι τον πεδιόν.

— Κιμιθίτε, πεδιά,—διέτακςε αφςτιρά κε έζβιςε το κερί.

Μόλις έζβιςε το φος, ακύςτικε ένα παράκςενο θρύιζμα. Το δίχτι, κάτο απτο οπίο πλαγιάζανε τα πεδιά, τινάχτικε κε κυδύνιςε ςα να γρατςύνιζε κάπιος με τα νίχια-τυ το χάλκινο τέλι κε να το έτρογε με τα δόντια-τυ. Σινάμα απ' όλες τις μεριές ακυόντανε τςιριγματιές.

Το πεντάχρονο πεδί, άμα άκυςε πάνο απτο κεφάλι-τυ αφτό το θόριβο νέκροςε απτι φρίκι κ' έςπροκςε με τον ανκόνα-τυ το μεγαλίτερο αδελφό-

τυ, μα εκίνος ίχε προφτάσι πια ν' αποκιμιθί. Ο μικρύλις δε μπορύσε να νικίσι το φόβο-τυ κι' απεφάσισε να μιλίσι με το Γαβριά. Τον ρότισε με πσίθιρο, μόλις ανασένοντας:

— Κίριε, τί ίνε αφτό;

— Ποντικί,—απάντισε ο Γαβριάς.—Κιμίσυ!

Ο μικρύλις δεν ισίχαζε.

— Κίριε!

— Ε;—μυρμύρισε ο Γαβριάς στον ίπνο-τυ.

— Τί πράμα ίνε—ι ποντικί;

— 'Ινε τέτια ποντίκια.

Ι εκσιγίσις τυ Γαβριά ισιχάσανε λίγο το μικρύλι. 'Ιδε άσπρα ποντίκια κε δεν τα φοβόντανε. Μα μετά ένα λεφτό άρχισε πάλι τιν κυβέντα:

—Κίριε!

— Ε;—απάντισε ο Γαβριάς.

— Γιατί δεν έχετε γάτο;

— 'Ιχα,—απάντισε ο Γαβριάς.—Κυβάλισα ένα γάτο, μα τον φάγανε.

— Το πεδί έτρεμε απτο φόβο-τυ.

— Κίριε!

— Ε;

— Πιόνα φάγανε;

— Το γάτο.

— Πιος τον έφαγε;

— Ι ποντικί.

— Τα ποντίκια;

— Νε. Ι ποντικί.

— Κίριε, αμέ εμάς δε θα μας φάνε;

— Μι φοβάςε, —ίπε ο Γαβριάς. —Δε μπορύν να μπύνε. Κ'έπιτα, εγό εδό ίμε. Νά, πάρεμε απτο χέρι. Σόπα κε κιμίςυ!

Ο Γαβριάς άπλοςε το χέρι στο μικρύλι. Το πεδί τόςφιχςε πάνο-τυ κε ιςίχαςε. Ολόγιρα ιςιχάςανε όλα. Ι φονές φοβέριςαν τα ποντίκια κε ςκορπιςτίκανε. Μετά κάμποςα λεφτά κςανά ςικόςανε φαςαρίες, μα τα πεδιά δεν ακύανε τίποτα. Κ' ι τρις κιμόντανε βαθιά.

Το προί ο Γαβριάς κςίπνιςε τα μορέλια νορίς, τα βοίθιςε με επιτιδιότιτα να βγύνε απτιν κιλιά τυ γίγαντα-ελέφαντα, κατάφερε να τα ταγίςι κ' έφιγε, αφίνοντάς-τα ςτιν κιδεμονία τυ δρόμυ, —εκίνος δα κι' αφτόνα τον μεγάλοςε κε τον ανέθρεψε. Παρατόντας τα πεδιά, ίπε:

— Εγό το ςτρίβο, πεδιά. Αν δε θα βρίτε τι μάνα-ςας, επιςτρέψτε το βράδι εδό. Εγό θα ςας τρατάρο δίπνο κε θα ςας βάλο να κιμιθίτε.

Τα πεδιά δεν επιςτρέψανε. Φένετε τα πίρε ο πολιςμάνις κε τα πίγε στο τμίμα. Μα μπορί απλύςτατα, να χαθίκανε στο τεράςτιο Παρίςι. Ο Γαβριάς άλο δεν τα ίδε. Πολές φορές κςίνοντας το κεφάλι, έλεγε: —Τί να γίνανε τα πεδάκια-μυ, να πάρι ο διάβολος;

4. Ο ΓΑΒΡΙΑΣ ΣΕ ΕΚΣΤΡΑΤΙΑ

Εκίνο τον κερό ςτο Παρίςι αρχίζανε μεγάλα γεγονότα. Βαςανιζμένι απτι φτόχια κε τιν αβάσταχτι δυλιά, ι εργάτες, ι χιροτεχνίτες, ο κάθε λογιό μικρόκοζμος ετιμαζότανε να κςεςικοθί ενάντια στιν κιβέρνιςι. Στιν κιβέρνιςι βριςκόντανε μπανκέριδες κε φαμπρικάντες. Φροντίζανε μόνο για το ςιμφέροντυς, δεν τυς πίραζε, πυ ο λαός ιποφέρι απτι φτόχια κε τιν πίνα.

Στα διάφορα μέρι τις Γαλίας κςέςπαναν πια στάςις. Τις κατέπνιγαν, μα πάλι κςαναρχίζανε.

Ι πιρκαγιά άναβε περιςότερο.

Ι Γαλία κίταζε το Παρίςι. Το Παρίςι παρακολυθύςε το προάςτιο Σεντ-Αντυάν. Το προάςτιο Σεντ-Αντυάν έβραζε.

Ι εργάτες στα καπελιά ανιχτά ςιζιτύςαν το ζίτιμα: να παλέπςυνε ίτε να περιμένυν.

— Ίμαςτε τριακόςιι άνθροπι,—έλεγε ένας εργάτις.—Αν θα μαζέπςυμε από 10 ςυ, μας κάνυν 150 φράνκα. Αφτά τα χρίματα χριάζετε να τα κςοδέπςυμε για βόλια κε μπαρύτι.

— Μετά διο βδομάδες θάμαςτε ίκοςι πέντε χιλιάδες,—έλεγε ένας άλος,—κε θα μετρίςυμε τις δινάμις-μας με τιν κιβέρνιςι.

— Εγό νίχτες δεν κιμάμε,—έλεγε ο τρίτος,—γιατί τις νίχτες ετιμάζο φιςέκια.

Όλες αφτές ι κυβέντες λεγόντανε ανιχτά μέρα μεςιμέρι.

Τέτια ίτανε ι κατάςταςι τον πραγμάτον.

Αφτίν τιν κατάστασι ιδιέτερα χτιπιτά τιν εςθανότανε κανίς στο προάστιο Σεντ-Αντυάν. Αφτό ίνε ένα παλιό προάστιο, πικνά κατικιμένο, σα μερμινκοφολιά, φίλεργο κε θιμόδικο, σαν κιπςέλι, λαχταρύςε απτιν ανιπομονιςία κε περίμενε τιν έκριξι.

Το τεράστιο Παρίςι, έμιαζε με κανόνι, όταν ίνε γιομάτο: φτάνι μια ςπίθα για ν' ακυςτί ο πιροβολιζμός.

Κε νά, μια φορά το πρωί το προάστιο Σεντ-Αντυάν πίρε τρομερί όψι. Στο θοριβόδικο δίχτι τον δρόμον-τυ ςικόθικε ι ταραχί. Ο καθένας οπλιζότανε με ότι μπορύςε. Ι εργάτες περνόντας τυς δρόμυς λέγανε ψιθιριςτά ο ένας στον άλον:

— Πύ έχις το πιςτόλι-ςυ;

— Κάτο απτι μπλύζα-μυ. Αμ' εςί;

— Κάτο απτο πυκάμιςο.

Στυς δρόμυς, μπροστά στα εργαςτίρια μαζεβότανε ο κόζμος κε ψιθίριζε. Ι εργάτες περιμένανε τυς αντιπροςόπυς τον εξεγερμένον προαςτίον. Αντάλαζανε τα ςινθίματα σχεδόν φοναχτά κι' ανιχτά.

Τεράστια παράταξι ξεκίνιςε στο Παρίςι. Ι εξόριςτι απ' όλες τις χόρες, πυ ίβρανε άςιλο στο Παρίςι, κρατύςανε ςιμέες: ιςπανικές, ιταλικές, γερμανικές, πολονέζικες. Τα πεδιά κυνύςανε πράςινα κλαδιά. Παραπέρα τραβύςα, τρομερά πλίθι από εργάτες: φορτοτές, πετράδες, ξιλυργύς, μπογιαντζίδες, τζαμτζίδες, στιχιοθέτες.

Ι μπυρζυάδες τυς κιτάζανε με φόβο απτα μπαλκόνια κε απτα παράθιρα τον ςπιτιόν-τυς.

Ι κιβέρνισι ίτανε ςε επιφιλακί κε ίχε έτιμα τα ςτρατέβματα: ίκοςι τέςερις χιλιάδες ςτρατιότες ςτιν πόλι κε τριάντα χιλιάδες ςτα προάςτιά-τις. Όταν το πλίθος κι' ο ςτρατός ςιναντιθίκανε, κςέςπαςε ι μπόρα: Πετάκςανε ι πέτρες, άρχιςαν ι πιροβολιζμί, ι δραγόνι δόςανε φόρα ςτα ςπαθιά, το πλίθος ςκορπίςτικε ς' όλες τις πάντες, ς' όλες τις άκρες του Παριςιύ ςικόθικε ι μαχιτικί έκλιςι:

— Στα όπλα!

Στο μπυλβάρ του Σεν-Μαρτέν καταςπάςανε μια φάμπρικα όπλον κε τρία μαγαζιά που πυλύςαν όπλα. Σε κάμποςα λεφτά χιλιάδες χέρια αρπάκςανε κε κυβαλίςανε εκατοντάδες τυφέκια, πιςτόλια κε ςπαθιά. Ι εκςεγερμένι ςπάςανε τα φανάρια, ερεβνύςανε τα ιπόγια, κιλύςανε βαρέλια, ςτιβάζανε λιθάρια ςτο λιθόςτροτο, πέτρες, έπιπλα, ςανίδια κε δεν πέραςε ύτε μια όρα, που τ' αμέτριτα οδοφράγματα ςα να κςεφιτρόςανε απτι γι. Προς το βράδι το ένα τρίτο του Παριςιύ ίτανε ςτα χέρια τον εκςεγερμένον. Την μπυρζυαζία την ανκάλιαςε ο τρόμος. Παντύ αμπάροναν τις πόρτες, τα παράθιρα κε τα κανάτια. Παντύ περπατύςανε ςτρατιοτικές περιπολίες, ερεβνόντας κε ςταματόντας τυς διαβάτες. Ι φιλακές κε τ' αςτινομικά τμίματα ίτανε παραγιομιζμένα. Εκί δεν έφτανε ο τόπος. Πολί αρεςταριζμένι πλαγιάζανε ςτο ίπεθρο, ςτις αβλές, ο ένας πάνο ςτον άλο. Ακυόντανε ςινιάλα από ςάλπινκες, χτιπίματα νταβυλιόν, τυφεκιές κι' ανίςιχα χτιπύςαν ι καμπάνες.

— Πύ θα καταλίκσυν όλα αφτά;—ροτύσανε φοβιζμένι ι μπυρζυάδες ο ένας τον άλο.

Νίχτοσε. Ι εκσέγερσι σαν τρομερί φλόγα φότισε το Παρίσι.

Ιστερα απτιν πρότι πρωινί σίνκρυσι τυ στρατύ με το λαό, το πλίθος αποτραβίχτικε απτιν πλατία τυ οπλοστάσιυ κε κσεχίθικε ς' όλες τις μεριές με θιελόδικυς χίμαρυς. Στιν οδό Μενίλ-Μοντάν έτρεκσε απτο πλίθος ένα κυρελιαζμένο πεδαρέλι. Στα χέρια-τυ κρατύσε ένα ανθιζμένο κλαδί λιγαριάς. Το πεδαρέλι ίδε ένα πιστόλι στι βιτρίνα μιας εμπόρισας, πυ πυλύσε παλιά πράματα. Πέτακσε το ανθιζμένο κλαδί στο δρόμο κε φόνακσε:

— Θια, θα δανιστό αφτό το πράμα.

Το πεδαρέλι άρπακσε το πιστόλι κ' έφιγε.

Ιτανε ο Γαβριάς. Στο μπυλβάρ ίδε, ότι το πιστόλι-τυ ίνε δίχος πετινό. Το κίτακσε καταφρονιτικά: «Εγό εδό ετιμάζομε για τον αγόνα, μα εσί δεν ετιμάζεσε».

Στιν αγορά Σεν-Ζζαν, όπυ ίχαν αφοπλίσι τι στρατιοτικί περιπολία, ο Γαβριάς ενόθικε με το πλίθος τον εργατόν κε φιτιτόν.

Ιολι-τυς ίταν όπος-όπος οπλιζμένι. Ο ένας ίχε κινιγετικό δίκανο τυφέκι, ο άλος ίχε τυφέκι φρυρύ κε στι μέσι διο πιστόλια, πυ φενόντανε κάτο απτο κσεκυμπομένο ζακέτο-τυ· ο τρίτος ίχε παλιό τυφέκι τυ ιπικύ, ο τέταρτος—καραμπίνα.

Μπροστά απ' όλυς πίγενε ένας άνθροπος κε κρατύσε σπαθί βγαλμένο απτι θίκι.

Όλι-τυς λαχανιάζανε, μυσκέφτικαν κάτο απτι βροχί.

Τα μάτια-τυς κέανε.

Ο Γαβριάς τυς ρότιςε ίςιχα:

— Πύ θα πάμε;

— Πάμε μαζί—τυ απαντίςανε.

Τυ Γαβριά περιςότερο απ' όλυς τυ άρεςε ο άνθροπος, πυ φορύςε κόκινο γελέκι. Αφτός πίγενε πιδιχτά κε όπος φένετε εςθανότανε τον εαφτό-τυ ςαν πςάρι μέςα ςτο νερό.

Ι ςίντροφί-τυ τον ονομάζανε Μπαγορέλ. Κάπιος απτυς διαβάτες, πυ ίδε το γελέκι-τυ φοβίθικε κε φόνακςε:

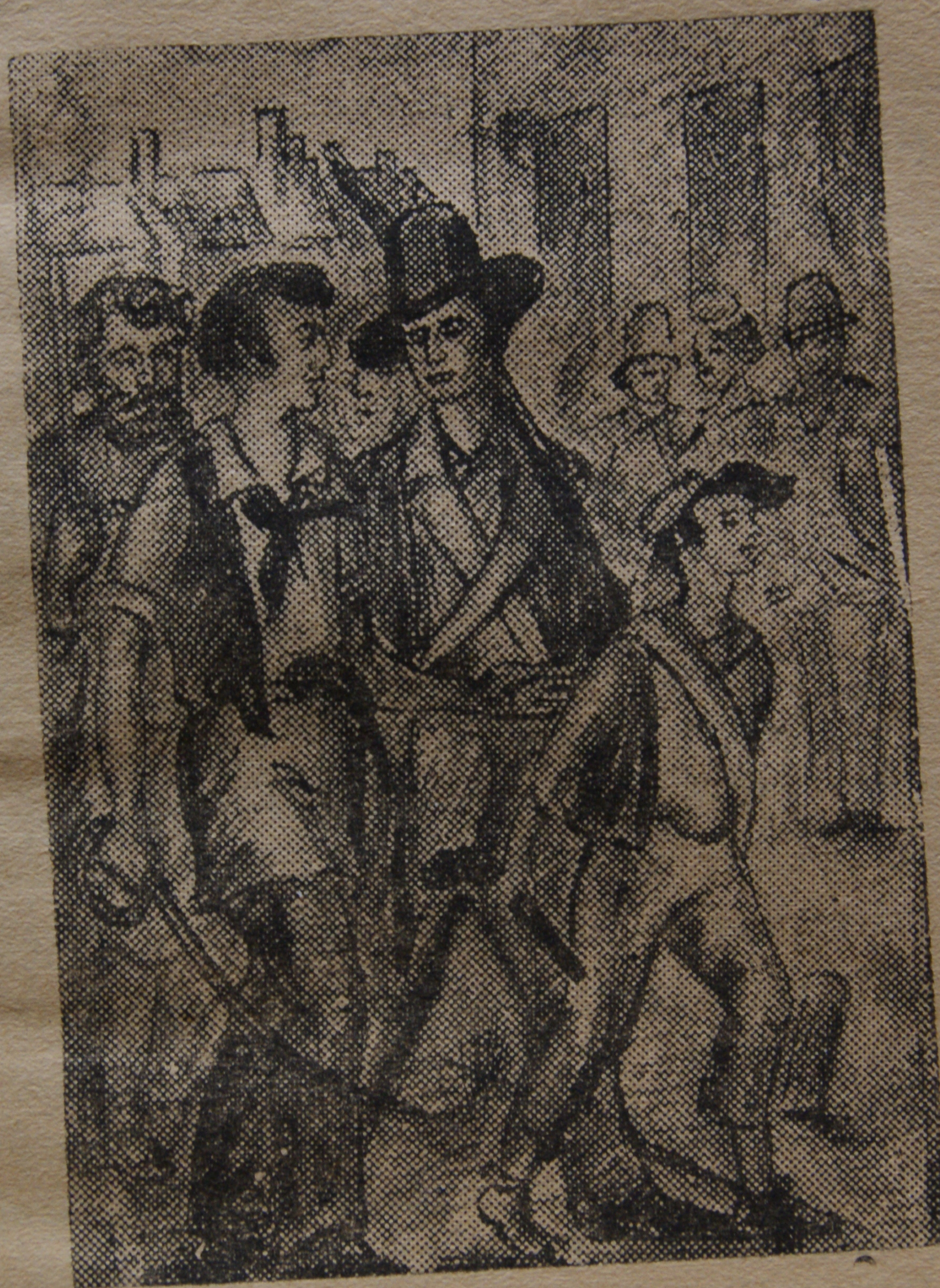
— Νά έρχυντε ι κόκινι.

— Ι κόκινι, ι κόκινι!—ίπε ο Μπαγορέλ.— Ήβρες τί να φοβιθίς. Τί, μίπος εμίς τάβρι ίμαςτε;

Ίδε κάπια έκλιςι τις κιβέρνιςις κολιμένι ςτον τίχο κε την έςκιςε.

Ο Γαβριάς ίταν ενθυςιαζμένος. Από κίνι τι ςτιγμί ο Γαβριάς δεν κατέβαζε τα μάτια-τυ απτον Μπαγορέλ.

Τι νεολέα τι ςινόδεβε ένα θοριβόδικο πλίθος. Απαρτιζότανε από λιμενεργάτες, φορτοεκφορτοτές, φιτιτές, ζογράφυς, με κςίλα ίτε τυφέκια ςτα χέρια, με πιςτόλια ςτι μέςι. Στο δρόμο ενόνονταν μαζί-τυς ι διαβάτες.

5. Ο ΓΑΒΡΙΑΣ ΒΟΙΘΑΙ ΝΑ ΦΤΙΑΣΥΝ ΟΔΟΦΡΑΓΜΑ

Το θοριβόδικο πλίθος απομακρίνθικε στο δίχτι τον παλιόν δρόμον, πυ ίτανε σκοτινί, στριφνί κε στενί. Τα σπίτια-τυς ίτανε παράκσενα, διάφορυ μεγέθυς, χτιζμένα στραβά κε λοκσά.

Βγένοντας αττιν οδό τυ Σεν-Ντενί στιν οδό Σςανβρερί το πλίθος έπεσε σ' ένα μέρος, πυ ίτανε σα μακρυλό χυνί.
Στο τέλος τυ χυνιύ ίτανε ένα αδιέκσοδο από ψιλά σπίτια. Στο βάθος ίτανε ένα χαμιλό σπίτι. Σ' αφτό το σπίτι βρισκότανε το γνοστό καπελιό τις πόλις, όπυ μαζεβόντανε ι παριζιάνι επαναστάτες.

Ο ερχομός τυ πλίθυς προκάλεσε στο δρόμο πανικό. Ι διαβάτες σκορπιστίκανε. Σε μια στιγμί στο βάθος δεκσιά κι' αριστερά όλα κλίσανε: τα μαγαζιά, ι ίσοδι τον σπιτιόν, τα παράθιρα, τα κανάτια αττα πρότα πατόματα ος τα σερβανιά.

Ανιχτί έμινε μόνο ι ίσοδος στο καπελιό, όπυ γίθικε το πλίθος.

Πέρασαν λίγα λεφτά κε αττα κάνκελα, πυ έφραζαν τα παράθιρα τυ καπελιύ, αποσπάσανε ίκοσι σιδερένιες βέργες. Το λιθόστροτο μπροστά στο καπελιό ίτανε χαλαζμένο—ι πέτρινες πλάκες χριαστίκανε για το οδόφραγμα. Δίπλα πέρασε ένα κάρο φορτομένο από βαρέλια με αζβέστι. Ο Γαβριάς κε ο Μπαγορέλ το αναποδογιρίσανε. Τα βαρέλια θαβμάσια μπορύσαν να χρισιμοπιθύνε για το

χτίςιμο του οδοφράγματος. Πάνο ς' αφτά στιβάκςανε λιθάρια, που τα βγάλανε απτο λιθόστροτο, μα αφτά δε φτάςανε. ιΕνας απτυς φιτιτές κατέβικε στο ιπόγιο, εκί ίτανε πολά άδια βαρέλια. Τα κςεκίλιςε απ' εκί. Ι εργάτες στιρίκςανε τα βαρέλια κε το κάρο με τεράστιυς σορύς από άμο. ιΙνε άγνοστο που τον ίβρανε. Γλίγορα ο μιςός δρόμος ίτανε φραγμένος με τίχο πςιλότερο απτο ανάςτιμα του ανθρόπυ. Στιν κόχι φάνικε ένα όμνιμπος, ζεβγμένο σε διο άςπρα άλογα.

— Στάςυ!

Σ' ένα λεφτό ο Μπαγορέλ διέτρεκςε το δρόμο, σταμάτιςε τον αμακςά, κατέβαςε τυς επιβάτες, δίνοντας εβγενικά το χέρι-τυ στις γινέκες, πίρε τ' άλογα απτα καπίστρια κε τάφερε μαζί με το όμνιμπυς στο οδόφραγμα.

Κςεζέφκςανε τ' άλογα κε τ' αφίςανε λέφτερα, μα με το όμνιμπυς, που το ρίκςανε σε μια πάντα, φράκςανε το δρόμο.

Ο Γαβριάς, χαρύμενος κε λαμπερός, τρέχοντας μπρος κε πίςο, ςκαρφάλονε απάνο, κατέβενε, θοριβύςε, χονότανε παντύ. Ο Γαβριάς ίτανε σαν ανεμοστρόβιλος. Φενότανε παντύ. Ι ιςιρί φονί-τυ δεν έπαβε ύτε λεφτό. Το τεράστιο οδόφραγμα τον εςθανότανε πάνο στις πλάτες-τυ. Κοροίδεβε τυς ακαμάτιδες, ανάνκαζε τυς τεμπέλιδες να δυλέπςυν, έδινε κυράγιο στυς κυραζμένυς· άλυς διαςκέδαζε, άλυς θίμονε, τυς τρίτυς τυς ςκότιζε, όλυς τυς ανιςιχύςε. Ερέθιζε τυς φιτιτές, λίςιαζε τυς εργάτες.

ʽΕτρεχε απτον ένα στον άλο. Χονότανε κε βύιζε παντύ σα μίγα.

— Πιο θαραλέα! Ρίχνετε λιθάρια! Ακόμα! Περισότερα βαρέλια! Το οδόφραγμά-σας ίνε μικρό! Δεν ακσίζι καθόλυ! Κυβαλίστε εδό ότι τίχι! Χαλάστε το σπίτι! Κιτάκστε, νά εκί μια γιάλινι πόρτα!

— Γιάλινι πόρτα;—με θαβμαζμό αναφονίσανε ι εργάτες.—Μα τί μπορίς να τιν κάνις; Αχ, γαιδυράκι!

— Μόνι-σας ίστε γαιδύρια!—τυς έβρισε ο Γαβριάς.—Ι γιάλινι πόρτα θαβμάσια ακσίζι για το οδόφραγμα. Πάνο-τις δε μπορίς ν᾽ ανεβίς. Φένετε, εσίς δεν κλέβατε μίλα απτυς κσένυς κίπυς. Δοκιμάστε ν᾽ ανεβίτε τον τίχο, όπυ ίνε σκορπιζμένα κοματάκια από μπυκάλια. Μόνο ας δοκιμάσυν ι φρυρί ν᾽ ανεβύν το οδόφραγμά-μας, ι γιάλινι πόρτα θα τυς κόπσι τυς ρόζυς. Να πάρι ο διάβολος! Το γιαλί ίνε προδοτικό πράμα!

Ερεθιζότανε για το πιστόλι-τυ, πυ ίτανε δίχος πετινό. Κολνύσε σε όλυς:

— Δόστε-μυ τυφέκι! Μυ χριάζετε τυφέκι! Γιατί δε μυ δίνυν τυφέκι;

— Εσένα τυφέκι;—γέλασε ένας απτυς επαναστάτες.

— Αμέ γιατί όχι;—απάντισε ο Γαβριάς.

ʽΕνας άλος επαναστάτις σίκοσε τυς όμυς-τυ.

— ʽΟταν όλι ι άντρες θα έχυν τυφέκια, θα δόσυν κε στα πεδιά.

Ο Γαβριάς στράφικε περίφανα κε ίπε:

— Αν θα σε σκοτόσυν νορίτερα από μένα, θα πάρο το δικό-συ.

Το οδόφραγμα στιν οδό Σζανδρερί δεν ίταν απσιλό. Πάνο μπορύσες ν' ανεβίς απτα πέτρινα σκαλοπάτια, που ίτανε στιβαγμένα από μέσα. Απ' όξο φενότανε πολί τρομερό κε απρόσιτο: στίβες από λιθάρια, αναποδογιριζμένο όμνιμπυς, βαρέλια, ενομένα με δοκάρια κε σανίδια.

Ανάμεσα στυς τίχυς τον σπιτιόν κε τυ οδοφράγματος αφίσανε ένα στενό δρομάκι, απ' όπυ μπορύσε να περάσι ο άνθροπος. Ώστε να βγις απ' εκί μπορύσες. Τ' αξόνι τυ όμνιμπυς το ίχανε στερεόσι στιν κοριφί τις πρόσοπσις. Πάνο-τυ κιμάτιζε μια κόκινι σιμέα.

Όλα αφτά τα ίχανε φτιάσι σε μια όρα κε δίχος κανένα εμπόδιο.

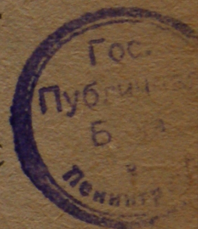
Ι στρατιότες κε ι πολίτσια δε φενόντανε. Ι μπυρζυάδες, που σπάνια πέφτανε στιν οδό Σεν-Ντενί, μόλις βλέπανε το οδόφραγμα, φέβγανε.

Άμα έφτιασαν το οδόφραγμα, κε στίσανε τι σιμέα, απτο καπελιό βγάλανε ένα τραπέζι. Ένας απτυς φιτιτές ανέβικε πάνο.

Ι σίντροφί-τυ τυ φέρανε ένα σεντυκάκι, γιομάτο με φισέκια.

Ο φιτιτίς, που έστεκε πάνο στο τραπέζι, χαμογελόντας άρχισε να μιράζι τα φισέκια.

Ο κρότος τον νταβυλιόν ακατάπαφστα αντιχύσε σ' όλο το Παρίσι, μα σινιθίσανε σ' αφτύς τυς ίχυς-τυ κε πάπσανε να τυς προσέχυν.

Ο κρότος του νταβυλιόν μια απομακρινότανε, μια σίμονε με απέσια μπυμπυνιτά.

Στο δρόμο δε φενότανε πια ύτε ένας διαβάτις. Ιρτε το βραδινό σκιόφοτο. Στο σκοτάδι κε τι σιγαλιά πλάκονε κάτι τρομερό.

Αποχοριζμένι απ' όλυς, ι εργάτες κε ι φιτιτές περιμένανε οπλιζμένι, γιομάτι από σταθερί αποφασιστικότιτα, ίσιχι.

Στο οδόφραγμα ανάπσανε ένα μεγάλο δαδλί από πίσα. Για να το ιπερασπίσυνε απτον αέρα το περιφράκσανε απτις τρις μεριές με λιθάρια κε το βάλανε έτσι, πυ όλο το φος έπεφτε πάνο στι σιμέα.

Ο δρόμος κε το οδόφραγμα ίτανε βυλιαγμένα στο σκοτάδι.

Φενότανε μόνο ι κόκινι σιμέα, δινατά φοτιζμένι, θαρίς από τεράστιο απόκριφο φανάρι.

6. Ι ΝΙΧΤΑ ΣΤΟ ΟΔΟΦΡΑΓΜΑ

Πάτισε ι νίχτα, κανίς δε φενότανε. Ακυότανε μόνο μια ιπόκοφι βυί κε κάποτε πιροβολιζμί, μα αφτί ερχόντανε από μακριά κε σπάνια. Αφτί ι μαχρόχρονι αναβολί έδιχνε, ότι ι κιβέρνισι ετίμαζε τις δινάμις-τις. Πενίντα επαναστάτες περιμένανε εκσίντα χιλιάδες στρατό.

Ο Γαβριάς μέσα στο καπελιό, με το θαμπό

φος διο χεριόν, πυ ανάβανε πάνο ςτο τεζιάκι, ετίμαζε φιςέκια.

Απτο δρόμο αφτό το φος δε φενότανε. Στα πάνο πατόματα δεν άναβε καθόλυ φος.

Ένας απτυς επαναςτάτες, εκίνος πυ κοροίδεβε το Γαβριά, όταν ζιτύςε τυφέκι, τον ςίμοςε κε τυ ίπε:

— Άκυςε, εςί ίςε μικρός, δε θα ςε δύνε. Έβγα απτα οδοφράγματα, γλίςτριςε ςτο μάκρος τον ςπιτιόν, γίριςε ςτυς δρόμυς. Θα γιρίςις κε θα μας διιγιθίς τι γίνετε.

Ι μικρόλιδες μπορύν κε να χριαςτύν,—με καφχιςιάρικο τρόπο απάντιςε ο Γαβριάς.—Καλά, θα πάγο. Μα για τιν όρα ςας ςιμβυλέβο: να έχετε περιςότερι εμπιςτοςίνι ςτυς μικρύς κε λιγότερι ςτυς μεγάλυς.—Ο Γαβριάς χαμίλοςε τι φονίτυ κε πρόςθεςε:—Βλέπετε εκίνο τον χρεμανταλά;

— Κε τί;

— Ίνε χαφιές.

— Ίςε βέβεος;

— Σας λένε. Πριν από μια βδομάδα με τράβιχςε απτ' αφτιά ςτα κάνκελα τυ γεφιριύ.

Ο μικρύλις χερέτιςε ςτρατιοτικά κ' έφθιμα έφιγε...

Στον Πίργο τυ Σεν-Μερί χτίπιςε ι δεκάτι όρα. Διο φιτιτές με τυφέκια ςτα χέρια καθόντανε ςιμά ςτο δρομάκι, πυ αφίςανε ανάμεςα ςτυς τίχυς τον ςπιτιόν κε το οδόφραγμα. Σοπένανε, αφυνκραζόντανε κε προςπαθύςανε ν' ακύςυν τον ίχο κε

τον πιο ιπόκοφον κε απομακριζμένον βιμάτον.

ι Ακςαφνα μέςα ςτιν κατςυφιάρικι ςιοπί, ακύςτικε μια ιςιρί, νεαρί, έφθιμι φονί. Ερχότανε απτιν οδό Σεν-Ντενί κε τραγυδύςε το λαικό τραγυδάκι:

... ιΕχυνε ςτολί γαλάζια
Στις πάντες-τυς ςπαθιά
Σαν πετινί περνύνε
Ανίκςτε-τυς φοτιά!

— ιΙνε ο Γαβριάς,—ίπε ένας απτυς φιτιτές.

— Μας δίνι ςινιάλο,—απάντιςε ο άλος.

Τα βιαςτικά βίματα διατάρακςαν τι ςιοπί τυ έριμυ δρόμυ. Πάνο απτο όμνιμπυς επιδέκςια, ςα μαιμύ ςκαρφάλοςε ο Γαβριάς. Πίδιςε μέςα ςτο οδόφραγμα. Μόλις αναςένοντας, το πεδαρέλι ίπε:

— Το τυφέκι-μυ! ιΕρχυντε,

— Θέλις να πάρις τιν καραμπίνα-μυ;—ρότιςε ένας απτυς εργάτες.

— ιΟχι, εγό θέλο μεγάλο τυφέκι,—απάντιςε ο Γαβριάς.

Τυ δόςανε μεγάλο τυφέκι.

Διο ςκοπί επιςτρέπςανε ςτο οδόφραγμα ςχεδόν ταφτόχρονα με το Γαβριά. Στο πόςτο έμινε ο ςκοπός, πυ έςτεκε απτο μέρος τον γεφιριόν κε τις αγοράς. Όπος φένετε, από κι ο ςτρατός ακόμα δεν ερχότανε.

Ι ιπεραςπιςτές τυ οδοφράγματος πιάςανε τις μαχιτικές-τυς θέςις.

Σαράντα τρις άνθροπι, μαζί κι' ο Γαβριάς, πέςανε στα γόνατα μέςα στο οδόφραγμα. Τα κεφάλια-τυς ίτανε ένα κ' ένα με τιν κοριφί τυ οχιρόματος, ι κάνες τον τυφεκιόν κε τον καραμπίνον βγένανε όκςο απτα λιθάρια, σαν από πολεμίστρες. ˌΟλι ςοπένανε κε ίταν έτιμι. ˌΕτςι σταθίκανε στα παράθιρα κε τον διο πατομάτον τυ καπελιύ, ςιμαδέβοντας με τα τυφέκια.

Πέραςαν ακόμα κάμποςα λεφτά, έπιτα ακύστικε καθαρά ο ίχος τον βιμάτον, πυ ίτανε κανονικά, βαριά, πολιάριθμα. Σίμονε δίχος να σταματίςι ίςιχα κε τρομερά. ˌΑκςαφνα έπαψςε. Στιν άκρι τυ δρόμυ ακύστικε ι ανάςα πολόν ανθρόπον. Μα δε φενότανε κανίς: μόνο στο βάθος μέςα στο πικνό ςκοτάδι μπορύςες να διακρίνις πάρα πολά μετάλινα νίματα. ˌΙτανε λόνχες κε κάνες τυφεκιόν, θαμπά φοτιζμένες άπτι μακρινί ανάλαμπί τυ δαβλιύ.

'Ακςαφνα μέςα απτο ςκοτάδι ακύστικε μια απέςια φονί:

— Πιος έρχετε;

Εκίνι τι στιγμί ακύστικε το τρίκςιμο τον τυφεκιόν. Ο αρχιγός τυ οδοφραγμάτος απάντιςε ιχιρά κε περίφανα:

— Ι Γαλικί επανάςταςι...

— Πιρ!—ακύστικε ι προσταγί.

Μια άγρια ομοβροντία αντίχιςε πάνο απτο οδόφραγμα. Ι κόκινι ςιμέα έπεςε κάτο. Ι ομοβροντία ίτανε τόςο δινατί κε πικνί, πυ έκοψςε τον κοντό. Τα βόλια, πυ χτιπίςανε στις κορνίζες τον ςπιτιόν,

ίρτανε πίσο, έπεσαν στο οδόφραγμα κε πλίγοσαν κάμποσυς ανθρόπυς.

Ι έφοδος ίτανε σκλιρί κι' ανάνκασε τυς πιο τολμιρύς να σιλογιστύνε. 'Ιτανε ολοφάνερο, ότι θα ανανκαζόντανε να πολεμίσυνε με ολάκερο σίνταγμα.

— Σίντροφι,—φόναξε ο αρχιγός τυ οδοφράγματος,—φιλάκστε το μπαρύτι! Μιν πιροβολίτε όσπυ να φανύνε στο δρόμο! Κε πρότα απ' όλα,—πρόσθεσε,—να σικόσυμε τι σιμέα!

Σιμάζεπσε τι σιμέα, πυ έπεσε στα πόδια-τυ. Ακύστικε χτίπος βέργας τυφεκιύ: ι στρατιότες ξανά γιομόσανε τα όπλα-τυς.

'Αμα ακυστίκανε ι πιροβολιζμί, ι πολιορκιτές ριχτίκανε στο οδόφραγμα. Σε λίγο τα διο τρίτα-τυ τα κατέλαβαν ι στρατιότες. Μα ι στρατιότες δεν αποφασίζανε να πιδίσυνε πάνο απτο περίφραγμα. Σα να φοβόντανε, ότι εκί τυς περιμένι κάπια παγίδα. Κιτάζανε μέσα στο σκοτινό οδόφραγμα, σα σε φολιά λιονταριύ. Το δαβλί φότιζε λόνχες, μαλιαρές κατσύλες κε ταραγμένα, άγρια πρόσοπα.

Ι περισότερι απτυς πολιορκιμένυς ανεβίκανε στα παράθιρα τυ πρότυ πατόματος κε στο σερβανί, απ' όπυ τυς ίτανε πιο βολικό να πιροβολύνε. Ι πιο τολμιρί ακύμπισαν περίφανα στα σπίτια κε κιτάζανε τυς φρυρύς, πυ στέκανε πάνο στο οδόφραγμα.

'Ενας αξιοματικός γίμνοσε το σπαθί-τυ κε ίπε:

— Παραδόστε τα όπλα!

— Πιρ!—πρόσταχσε ο αρχιγός τυ οδοφράγματος.

Διο ομοβροντίες αντιχίσανε ταφτόχρονα κε όλα χάθικαν μέσα στον τσυχτερό, πνιγιρό καπνό. Ακύστικαν ι στεναγμί τον πλιγομένον κε τον ετιμοθάνατον.

'Οταν σκορπίστικε ο καπνός, άρχισαν να φένοντε ι πολεμιστές. Ι γραμές-τυς αρεοθίκανε, μα όσι έμιναν ζοντανί στεκόντανε στις ίδιες θέσις κε σιοπιλά γιομόνανε τα τοφέκια.

'Αχσαφνα ακύστικε μια βροντερί φονί:

— Φίγετε, αλιότικα θ' ανατινάχσο τ' οδόφραγμα!

'Ολι γιρίσανε προς το μέρος απ' όπυ ίρθε ι φονί. Ο αρχιγός τυ οδοφράγματος μπίκε στο καπελιό, πίρε απ' εκί ένα βαρελάκι με μπαρύτι, εποφελίθικε τον καπνό, πυ κυκύλοσε το οδόφραγμα κε κσεγλίστρισε κατά μάκρος-τυ ος το μέρος, όπυ άναβε το δαβλί. Σε μια στιγμί το άρπαχσε κε έβαλε στι θέσι-τυ το βαρελάκι με το μπαρύτι.

Τόρα ι αχσιοματικί κε ι στρατιότες κιτάζανε με θαβμασμό, πος στεκότανε πάνο στις πέτρες, με το δαβλί στα χέρια, με αποφασιστικότιτα στο περίφανο πρόσοπο, χαμιλόνοντας το αναμένο δαβλί προς το βαρέλι με το μπαρύτι κε με τρομερί φονί φόναζε:

— Φίγετε, ίτε θ' ανατινάχσο το οδόφραγμα.

Μετά ένα λεφτό σίμοσε το δαβλί στο βαρέλι. Μα στο οδόφραγμα δεν ίτανε πια κανίς. Παρατόντας τυς πλιγομένυς κε πεθαμένυς, ι πολιορκιτές, μέσα στιν ταραχί κε αταχσία, οπιστοχορίσανε

στιν πιο μακρινί άκρι τυ δρόμυ κε χαθίκανε μέσα στο σκοτάδι. 'Ιτανε καθαφτό φιγί.

Το οδόφραγμα λεφτερόθικε.

Ι πολιορκιμένι έβαλαν σκοπύς κε καταπιαστίκανε να δένυν τις πλιγές τον πλιγομένον.

Ο αρχιγός τυ οδοφράγματος φόναξε το Γαβριά. Το πεδί έτρεξε έφθιμα σιμά-τυ.

— 'Ισε σίμφονος να μυ κάνις μια μεγάλι εχδύλεψι;

— 'Οτι θέλετε,—ίπε ο Γαβριάς.

— Νά, πάρε αφτό το γράμα. Τόρα αμέσος φίγε απτο οδόφραγμα.

Ο Γαβριάς ανίσιχα έξισε το ζβέρκο-τυ.

— Θα πας το γράμα ς' αφτί τι διέφθινσι. Δεν ίνε πολί μακριά.

Ο μικρός ίροας απάντισε:

— Καλά! Μα ς' αφτό το διάστιμα θα πάρυν το οδόφραγμα κ' εγό δε θα ίμε.

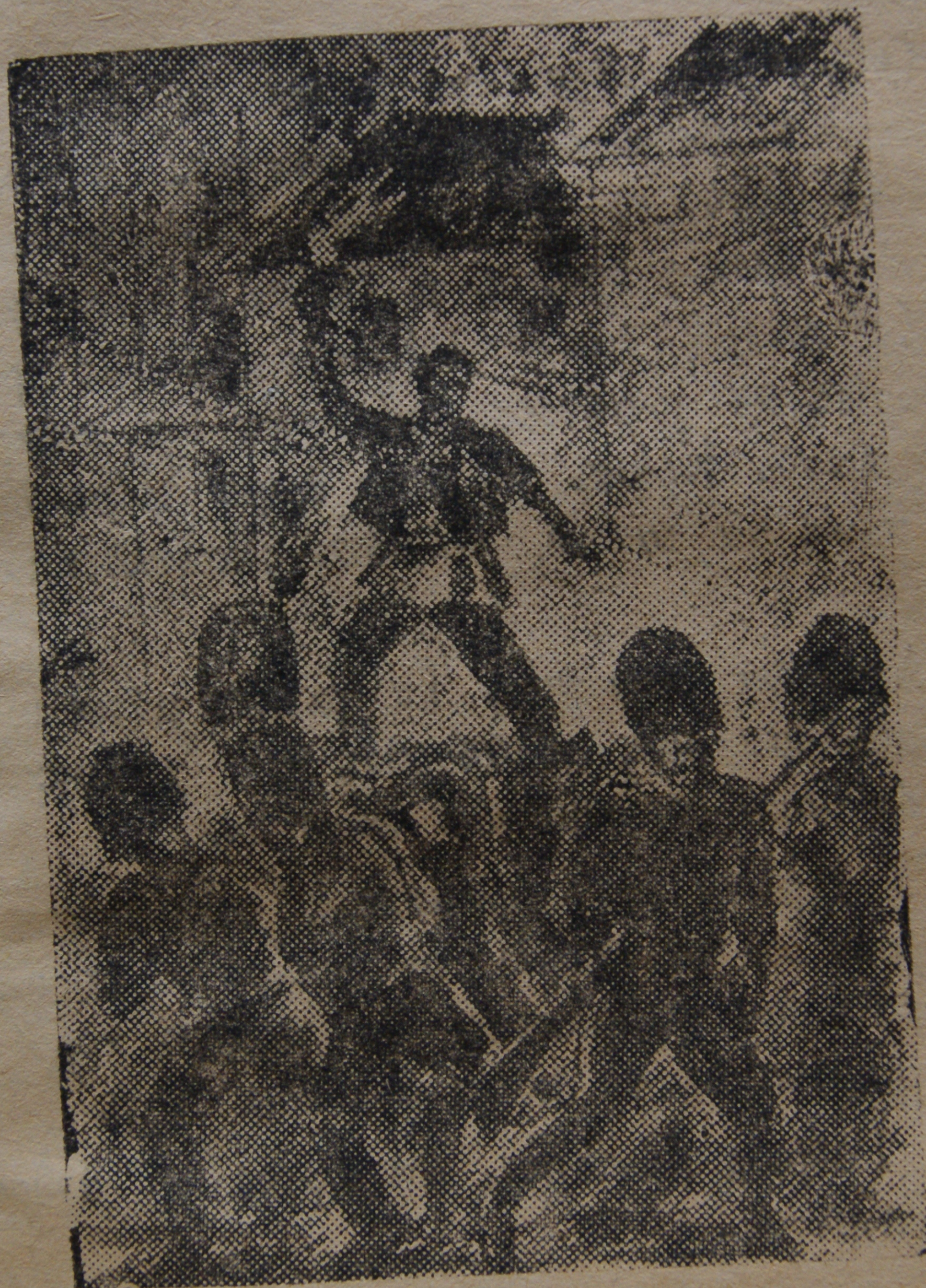
— Ι έφοδος θα γίνι, όπος φένετε, μόνο τα ξιμερόματα κε το οδόφραγμα θα παρθί όχι νορίτερα απτο μεσιμέρι.

— Μα δεν κάνι να πάο το γράμα-σας άβριο το προί;—ρότισε ο Γαβριάς.

— 'Οχι, θα ίνε αργά. Πίγενε τόρα.

Μι βρίσκοντας άλες αντιρίσις, ο Γαβριάς κοντοστεκότανε λιπιμένος. 'Αξαφνα ανατινάχτικε, σαν πυλί, κε πίρε το γράμα.

— Καλά, θα πάγο,—ίπε.

Στο κεφάλι του Γαβριά ίρθε μια καλί σκέπσι. Δεν τιν ίπε, γιατί φοβότανε τις αντιρίσις του αρχιγύ.

Ο Γαβριάς απεφάσισε:

«Τόρα ίνε μόλις μεσάνιχτα. Θα πάο το γράμα τόρα αμέσος κε θα προφτάσο να επιστρέπσο ενκέρος».

Ο Γαβριάς πίγε το γράμα κι' όταν βιαζότανε για νάρθι πίσο στο οδόφραγμα, έσπανε με ζίλο τα φανάρια στο δρόμο. Διατρέχοντας τυς σκοτινύς, έριμυς δρόμυς, μ' έλι-του τι φονί τραγυδύσε. Κε σινάμα έκανε διάφορες μπόλικες τρομερές χιρονομίες κε γριμάτσες. Απ' αφτές ίχε ανεξάντλιτο απόθεμα. Κρίμα, πυ στον έριμο δρόμο δε μπορύσε κανίς να τον δι. Τυ κάκυ σπαταλύσε τα πλύτι-τυ.

'Αξαφνα σταμάτισε. Τα γατίσια μάτια-τυ ίδανε στο βαθύλομα μιας αβλόπορτας μια χιράμαξα κ' έναν άνθροπο πυ κιμότανε πάνο-τις.

Τα χερύλια τις χιράμαξας στιριζόντανε στο λιθόστροτο κε το κεφάλι του κιμιζμένυ στιριζότανε στον πάτο τιν χιράμαξας. Το γιρμένο κορμί ίτανε συφρομένο κε τα πόδια ανκίζανε τι γι.

Ο Γαβριάς μάντεπσε, ότι αφτός ο άνθροπος ίνε μεθιζμένος.

«Νά,—σκέφτικε ο Γαβριάς,—σε τι χριάζοντε ι καλοκερινές βραδιές. Ο άνθροπος αφτός αποκιμίθικε μέσα στι χιράμαξά-τυ. Θα πάρο τι χιράμαξα για τι διμοκρατία, κε τον μεθίστακα θα τον

αφίςο εδό. Ι χιράμακςα ορέα θα χριαςτί ςτο οδόφραγμά-μας».

Ο μεθιζμένος ροχάλιζε.

Ο Γαβριάς προςεχτικά τον τράβιχςε απτα πόδια. Εκίνος δίχος να κςιπνίςι κςαπλόθικε πάνο ςτο λιθόςτροτο.

Ι χιράμακςα άδιαςε.

Ο Γαβριάς κυβαλύςε πάντα μαζί-τυ λογιό-λογιό πράματα. Έπςακςε τιν τςέπι-τυ κε έβγαλε ένα κοματάκι χαρτί κ' ένα κόκινο κυτςομόλιβο.

Ο Γαβριάς έγραπςε:

«Πίρα τι χιράμακςά-ςυ για τι Γαλικί Διμοκρατία. Γαβριάς».

Ίςτερα έχοςε το χαρτί ςτιν τςέπι τυ βελυδένιυ γελέκυ τυ μεθιζμένυ, έπιαςε τα χερύλια τις χιράμακςας με τα διό-τυ χέρια κε καλπάζοντας έτρεχςε προς τιν αγορά τυ Παριςιύ, ςπρόχνοντας μπροςτά-τυ τι χιράμακςα με νικιφόρο βρόντο.

Αφτό ίτανε πολί επικίνδινο πράμα. Στο δρόμο προς το βαςιλικό τιπογραφίο βριςκότανε το απόςπαζμα τις φρυράς. Αφτό δεν το ςκέφτικε ο Γαβριάς.

Το απόςπαζμα ταράχτικε, ςτα ςτρατιοτικά κρεβάτια ςικοθίκανε τα κεφάλια. Τα διο φανάρια, πυ ςπάςανε το ένα ίςτερα απ' τ' άλο, το τραγύδι, πυ τραγυδίθικε μ'όλι τι φονί,—ίτανε για τί να κςαφνιςτύν ι φοβιτςιάρικι δρόμι, πυ πέφτανε ςτον ίπνο ςτο ιλιοβαςίλεμα κε ςινίθιςαν να ζβίνυν νορίς τα κεριά. Νά, ίνε πια ολάκερι όρα, πυ το πεδα-

ρέλι βυίζι ς' αφτί τιν ιρινικί αχτίδα, σαν κυνύπι μέσα σε μπυκάλι.

Ο ακςιοματικός αφυνκράςτικε. Περίμενε. 'Ιτανε άνθροπος προβλεπτικός. Ο ιπερβολικός κρότος τις χιράμακςας τον έβγαλε απτιν ιπομονί.

— Αφτί εδό ίνε ολάκερι ςιμορία,—μυρμύρισε.

Ο ακςιοματικός προςεχτικά κι' αθόριβα βγίκε απτο φιλακίο.

Ο Γαβριάς άκςαφνα βρέθικε αντίκρι στι στρατιοτικί στολί, στο πιλίκιο κε στο όπλο.

Σταμάτισε σαν καρφομένος.

—Καλιμέρα-σας, κινονικί τάκςι,—ίπε.

— Πύ πιγένις;—κςεφόνισε ο ακςιοματικός.

— Πολίτι,—απάντισε ο Γαβριάς,—εγό δα ακόμα δε σας ονόμασα μπυρζυά. Κ' εσίς γιατί με βρίζετε;

— Πύ πιγένις, τεμπέλι;

— Ακςιότιμε κίριε,—έφερε αντίρισι ο Γαβριάς,—χτες μπορί κε να ίσασταν γνοστικός άνθροπος, μα σίμερα το προί σας καθερέσανε.

— Απάντισε, πυ πιγένις, παλιάνθροπε;

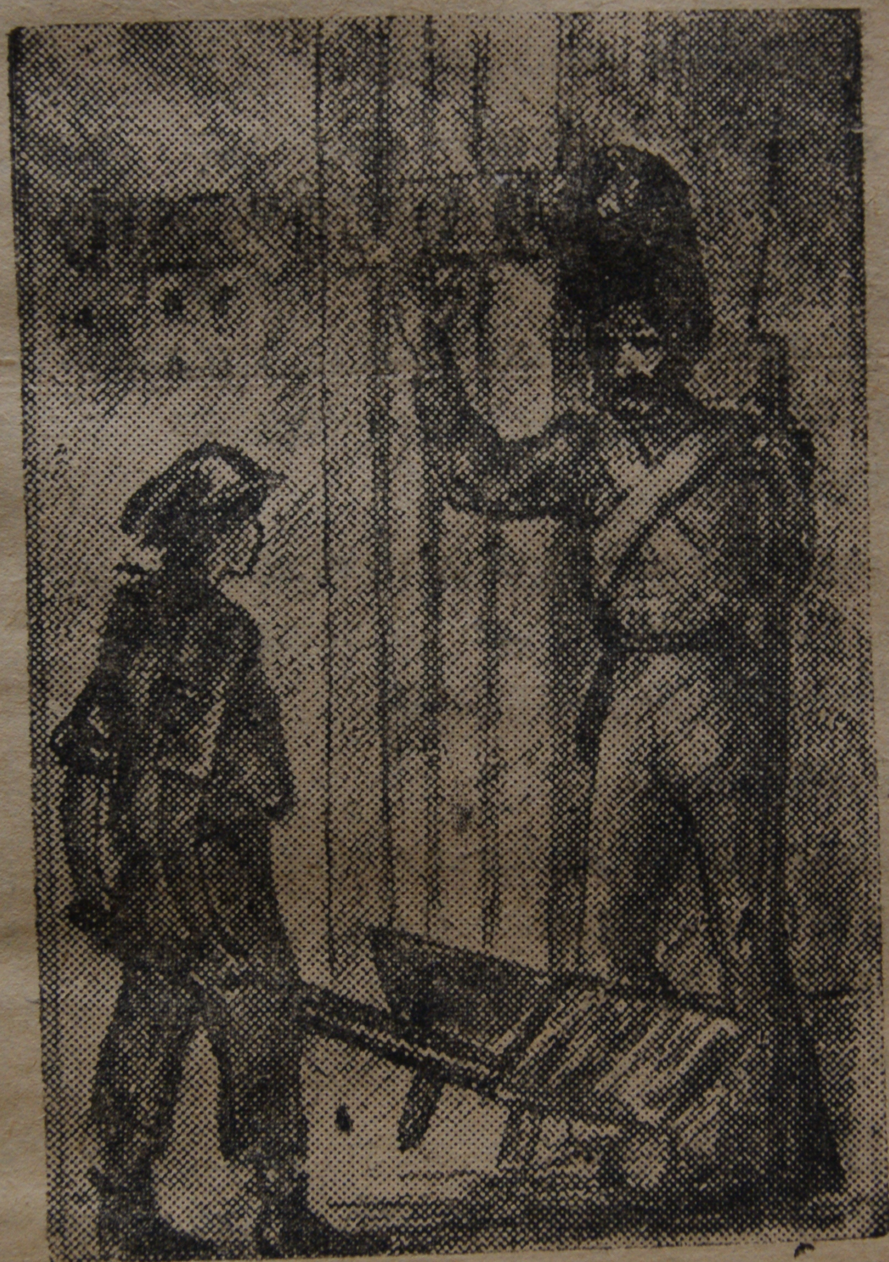
Ο Γαβριάς απάντισε:

— 'Ιστε πολί εβγενίς. Ι αλίθια ίνε, πυ δεν κάνι να σας δόσυμε τα χρόνια-σας. Εσίς θα πυλύσατε τις τρίχες-σας από εκατό φράνκα τιν καθεμιά. Πάρτε πεντακόσια φράνκα.

— Πύ πιγένις; Πύ πιγένις; Θα μυ πις πύ πιγένις, βρομόπεδο;

— Υφ, τι χοντρά εκφράζεστε!

— Στα όπλα!—κςεφόνισε ο ακςιοματικός.

Ο Γαβριάς αμέσος στοχάστικε, πος να βγι απτι δίςκολι θέςι. Ι χιράμακςα τον έβαλε ςε μπελά, ι χιράμακςα κι' ας τον γλιτόςι.

Ο ακςιοματικός ςίμοςε το Γαβριά, μα το πεδί αμέσος μετάτρεπςε τι χιράμακςα ςε μαχιτική οβίδα κε μ' όλι-του τι δίναμι τιν έριχςε πάνο στον ακςιοματικό. Εκίνος έπεςε μπρούμιτα στα νερά. Το τυφέκι πιροβόλιςε στον αέρα.

Ι στρατιότες τρέκςανε πάνο στι φονί απτο φιλακίο, αντίχιςε μια ομοβροντία τυφεκιόν, κατόπι δέφτερι, τρίτι...

Ι πιροβολιζμί κςακολουθούςανε παραπάνο από ένα τέταρτο τις όρας. Δεν ίτανε λίγα τα τζάμια, που κατατςακίςτικαν.

Σ' αφτό το διάστιμα ο Γαβριάς με μια ανάςα έτρεκςε πέντε δρόμους κε λαχανιάζοντας, κάθιςε στο λιθόστροτο να κςεκουραστί.

Αφουνκράστικε.

Πέρνοντας τιν ανάςα-του γίριςε προς το μέρος, όπου θέριεβε το τυφεκίδι, ςίκοςε το χέρι κι' ανίγοντας τα δάχτιλά-του, τόφερε στι μίτι-του.

Μα άκςαφνα έφερε στο νού-του.

— Εγό εδό πεθένο απτα γέλια, μα έχαςα το δρόμο. Θ' ανανκαστό να κάνο κάμποςο γίρο. Μόνο να προφτάςο να πάγο στο οδόφραγμα στον κερό που πρέπι.

Κε πέτακςε ςα ςίφουνας.

7. ΕΦΟΔΟΣ

Κσιμέρονε γλίγορα. Μα ύτε ένα παράθιρο, ύτε μια πόρτα δεν ανίκσανε. Ο ίλιος προπολύ ανέτιλε, μα ι άνθροπι δεν έδιχναν ύτε σιμία ζοίς. Στιν οδό Σαν-Βρερί, πυ τιν παρατίσανε τα στρατέβματα, βασίλεβε μια απέσια ισιχία.

Ι γιτονικί δρόμι ίτανε έριμι.

Κανίς δε φενότανε, μα ακυόντανε κάτι ίχι. Από μακριά πλάκονε κάτι-τι μιστιριόδικο. Όπος το περαζμένο βράδι, ι σκοπί έφιγαν αττις θέσιςτυς κε επιστρέπσανε στο οδόφραγμα.

Στο μέρος, απ' όπυ περιμένανε τιν έφοδο, βασίλεβε βαθιά ισιχία. Ο αρχιγός πρόστακσε σ' όλυς να πιάσυν τα μαχιτικά πόστα.

Κατά μάκρος τυ πέτρινυ τίχυ ακυστίκανε κοντί, κσερί ίχι. Γιομόνανε τα τυφέκια.

Περιμένανε λίγο. Ο κρότος τον αλισίδον, ο απέσιος βρόντος, πυ έβγενε από κάτι ονκόδικο, το κυδύνιζμα τυ χαλκύ πυ χτιπύσε στο λιθόστροτο, ο πανιγιρικός κρότος—όλα προιδοπιύσανε, ότι σιμόνι το πιροβολικό.

Φάνικε το πρότο κανόνι.

— Πιρ!—πρόστακσε ο αρχιγός τυ οδοφράγματος.

Αττο οδόφραγμα ακύστικε μια ομαδικί ομοβροντία, ο καπνός, σα λάβα, σκέπασε αττα μάτια το κανόνι κε τυς ανθρόπυς· ίστερα από κάμποσα δεφ-

τερόλεφτα το σίνεφο σκορπίστικε, το κανόνι κ' ι άνθροπι κσαναφάνικαν.

— Γιομόστε τα όπλα — πρόστακσε ο αρχιγός.

Τον κερό πυ ι επαναστάτες κσαναγιόμοναν τα όπλα, ι πιροβολιτές γιόμοναν το κανόνι.

Το κανόνι πιροβόλισε, ι οβίδα πέτακσε.

— Εδό!—ακύστικε μια έφθιμι φονί.

Ι οβίδα έπεσε πάνο στο οδόφραγμα. Το ίδιο λεφτό ο Γαβριάς πετάχτικε μέσα στο οδόφραγμα.

Ι εμφάνισί-τυ έκανε όλυς να θαβμάσυν περισότερο, παρά ι οβίδα.

Ι οβίδα χόθικε σε μια στίβα από σιντρίμια. Τσάκισε τον τροχό τυ όμνιμπυς κε κσέκανε το παλιό αμάκσι. Στο οδόφραγμα όλι γέλασαν.

— Σινεχίστε!—φόνακσε ένας απτυς εργάτες στυς πιροβολιτές.

Τριγίρισαν το Γαβριά. Μα δεν μπόρεσε να πι τίποτα. Ο αρχιγός τον αποτράβικσε γλίγορα στιν πάντα.

— Γιατί ίρθες εδό;

— Για ότι ίρθατε κε σις,—περίφανα απάντισε το πεδαρέλι, κιτάζοντάς-τον με πλατιά ανιγμένα, λαμπερά μάτια.

— Πιος συ επέτρεψε να επιστρέψις; Αμέ το γράμα; Τόδοσες;

— Πολίτι, έδοσα το γράμα στον πορτιέρι. Θα το μεταδόσι.

Ο αρχιγός, στέλνοντας το γράμα επεδίοκε διο σκοπύς: αποχερέτιζε τι νίφι-τυ κ' έσοζε το Γα-

βριά. Αναγκάστικε να ικανοπιθί με το μισό τυ ότι ίθελε.

Δεν πέρασε κ' ένα λεφτό, όταν ο Γαβριάς βρέθικε στιν αντικρινί άκρι τυ οχιρόματος.

— Πύ ίνε το τυφέκι-μυ;—φόναξε.

Τυ δόσανε το τυφέκι ενός εχμαλοτιζμένυ πολιςμάνυ.

Ο Γαβριάς προιδοπίισε τυς σιντρόφυς-τυ, ότι όλι ι γιτονικί δρόμι ίνε γιομάτι από στρατέβματα.

— Σας αναθέτο να τυς κοπανίσετε καλύτσικα,—έφθιμα πρόσθεσε ο Γαβριάς.

Σ' αφτό το διάστιμα ο αρχιγός αφυγκραζότανε με έντασι στιν πολεμίστρα-τυ.

— Σκίπστε τα κεφάλια-σας πιο σιμά στον τίχο!—φόναξε ο αρχιγός.—Γονατίστε κατά μάκρος τυ οδοφράγματος.

Μα ι ομοβροντία ακύστικε πριν να προφτάσυν να εχτελέσυν το διάταγμα.

Ι ομοβροντία κατεφθινότανε στιν έξοδο τυ οδοφράγματος κε χτίπισε στον τίχο. Σκότοσε διο ανθρόπυς κε τρις πλίγοσε.

Το οδόφραγμα δε μπορύσε να βαστάξι πολί κερό σε τέτιο βομβαρδιζμό. Τα κοματάκια τις οβίδας χόθικαν μέσα.

Ι έφοδο ξακολυθύσε. Ι τυφεκιές κε ι οβίδες εναλασόντανε, χαλνόντας σιγά-σιγά το οδόφραγμα.

Σε κάθε ομοβροντία ο Γαβριάς φύσκονε το μάγυλο με τι γλόσα-τυ για να δίξι τιν πλέρια περιφρόνισί-τυ.

Ο ίλιος έστεκε πςιλά στον ουρανό.

Ένας απτους ιπερασπιστές του οδοφράγματος αποτάθικε στον αρχιγό:

— Πινόμε. Μίπος έτσι κε θα πεθάνουμε, δίχως να φάμε;

Ο αρχιγός έστεκε ακουμπιζμένος στιν πολεμίστρα κε δεν κατέβαζε το μάτι απτο δρόμο. Απάντιςε με επιβεβεοτικό κίνιμα του κεφαλιού.

Ι πιροβολιτές κιλίςανε γλίγορα το δέφτερο κανόνι κε το βάλανε δίπλα με το πρότο.

Αφτό προμινούςε γλίγορι λίςι. Ίστερα από κάμποσα δεφτερόλεφτα κε τα διο κανόνια ανίκςανε πιρ· το τουφεκίδι ιποςτίριζε το πιροβολικό.

— Πρέπι να χαλινόςουμε αφτά τα κανόνια, — ίπε ο αρχιγός κε φόνακςε: — Πιρ στους πιροβολιτές!

Προπολού όλι ίτανε έτιμι· το οδόφραγμα άρχιςε να βαράι λιςιαζμένα κε χαρούμενα. Έκςι ίτε εφτά ομοβροντίες ακολουθίςανε ι μια την άλι· ο δρόμος γιόμοςε με αποτιφλοτικό καπνό. Ίστερα από κάμποσα λεφτά στιν ομίχλι μπορέςανε να κςεχορίςουν τα διο τρίτα τον πιροβολιτόν, που ίτανε κςαπλομένι κάτο απτους τροχούς τον κανονιόν. Εκίνι που απομίνανε ζοντανί κςακολουθούςαν να εκςιπιρετούν τα κανόνια, μα ο κανονιοβολιζμός αρεόθικε.

— Τί επιτιχιμένα! — ίπε ένας απτους εργάτες, αποτινόμενος στον αρχιγό του οδοφράγματος. — Πλέρια επιτιχία!

Ο αρχιγός κούνιςε το κεφάλι-του κι' απάντιςε:

— Ακόμα ένα τέταρτο τις όρας τέτια επιτιχία κε στο οδόφραγμα δε θα μίνι ούτε μια δεκάδα φισέκια.

Ο Γαβριάς άκυσε αφτά τα λόγια.

8. Ο ΜΙΚΡΟΣ ΙΡΟΑΣ

'Ακσαφνα στο οδόφραγμα παρατιρίσανε, ότι κάπιος κατέβικε στο δρόμο κε στέκι κάτο απτυς πιροβολιζμύς.

Ο Γαβριάς πίρε απτο καπελιό ένα καλάθι, όπυ έβαζαν μπυκάλια, βγίκε απτο δρομάκι κε ίσια άρχισε να αδιάζι στο καλάθι-τυ τις φισινκιοθίκες τον σκοτομένον.

— Τί κάνις;—τυ φονάκσανε απτο οδόφραγμα.

Ο Γαβριάς σίκοσε το κεφάλι-τυ.

— Πολίτες, γιομίζο το καλάθι.

— Μα δε βλέπις πος σκάνυν ι οβίδες;

Ο Γαβριάς απάντισε:

— Πσιχαλίζι, μεγάλι δυλιά!

Ο αρχιγός φόνακσε:

— Γίρισε!

— Τόρα,—ίπε ο Γαβριάς κε ρίχτικε τρεχάτος στο δρόμο.

Ος ίκοσι πεθαμένι ίταν κσαπλομένι κατά μάκρος τυ δρόμυ πάνο στο λιθόστροτο. Καμιά ικοσαριά

φιςινκιοθίκες. Αποθίκεμα μπαρουτιύ για το οδόφραγμα.

Ο δρόμος ίτανε κυκυλομένος από καπνό, ςαν από ομίχλι. Αργά σικονότανε κε κςαναςερνότανε. Αττιν ομίχλι, μέρα-μεςιμέρι στο δρόμο ίτανε ςκεδόν ςκοτινά. Ι πολεμιςτές απτις διο πάντες αφιύ τυ κοντύ δρόμυ μόλις μπορύςαν να διακρίνυν ο ένας τον άλο.

Το ςκοτάδι οφέλιςε το Γαβριά.

Κάτο απτο ςκέπαζμα τυ καπνύ κε χάρι στο μικρό-τυ ανάςτιμα μπορύςε να περάςι κάμποςο μακριά, δίχος να τον παρατιρίςυν ι ςτρατιότες. 'Αδιαςε τις πρότες έκςι ίτε εφτά φιςινκιοθίκες δίχος να κινδινέπ.ι πολί.

Σερνότανε πάνο ςτιν κιλιά, πίγενε με τα τέςερα, βαςτόντας το καλάθι ςτα δόντια-τυ, ςύφρονε, γλιςτρύςε ςτριφογιρίζοντας, πιγένοντας απτον ένα πεθαμένο ςτον άλο κε αδιάζοντας τις φιςινκιοθίκες, όπος ι μαιμύ κςεφλυδίζι τα καρίδια.

Απτο οδόφραγμα δεν ίτανε ακόμα μακριά, μα δεν αποφαςίζανε να τον φονάκςυν, επιδί φοβόντανε να μιν τον προςέκςυν. Ολοένα πίγενε πιο μακριά κε ςίρθικε ος το μέρος, όπυ ι ομίχλι, πυ ςκιματίςτικε απτυς πιροβολιςμύς, δεν ίτανε τόςο πικνί.

Ι ακροβολιςτές, πυ κςαπλοθίκανε κατά μάκρος τυ τίχυ, πυ ίτανε φτιαγμένος από λιθάρια, κε ι ςτρατιότες, πυ ςορεφτίκανε ςτι γονιά τυ δρόμυ, δίκςανε ο ένας ςτον άλο κάτι-τι πυ ςάλεβε μέςα ςτον καπνό. Εκίνι τι ςτιγμί, όταν ο Γαβριάς απελεφτέ-

ρονε απτα φιςέκια ένα ςκοτομένο δεκανέα, ςτο πτόμα έπεςε ένα βόλι.

— Να πάρι ο διάβολος!—φόναχςε ο Γαβριάς. Τυς πεθαμένυς-μυ ςκοτόνυν.

Το δέφτερο βόλι χτίπιςε ςτο λιθόςτροτο ςιμά-τυ. Το τρίτο αναποδογίριςε το καλάθι-τυ.

Ο Γαβριάς κίταχςε ολόγιρα κε ίδε, ότι πιροβολύν απτι γονιά τυ δρόμυ.

Σικόθικε όρθιος με όλο-τυ το ανάςτιμα. Ο αέρας κιμάτιζε τα μαλιά-τυ. Κιτάζοντας τυς φρυρύς, πυ ςιμαδέβανε πάνο-τυ, ο Γαβριάς έφθιμα κε δινατά άρχιςε ένα τραγυδάκι.

Ύςτερα ςίκοςε το καλάθι έβαλε πίςο όλα τα φιςέκια πυ πέςανε από μέςα κε ςιμόνοντας τυς ακροβολιςτές, άρχιςε ν'αδιάζι μια άλι φιςινκιοθίκι. Το τέταρτο βόλι ςφίριχςε δίπλα-τυ, μα ο Γαβριάς όλο τραγυδύςε.

Στο πέμτο βόλι έδοςε τιν ίδια απάντιςι.

Το θέαμα ίτανε τρομερό. Πιροβολύςαν ςτο πεδί, κε κίνο κοροίδεβε τυς ακροβολιςτές. Φενότανε, ότι διαςκέδαζε μ' όλι τιν καρδιά-τυ. Σε κάθε πιροβολιζμό απαντύςε μ' ένα κυπλέτο. Ακατάπαφςτα ςιμαδέβανε πάνο-τυ κε με κανένα τρόπο δε μπορύςαν να τον πετίχυν. Ι φρυρί γελύςαν, πιροβολόντας πάνο-τυ. Κςαπλονότανε, πετιότανε, κριβότανε ςτις αβλόπορτες, χανότανε, κςαναφενότανε, γλίτονε φέβγοντας, έτρεχε πίςο, φοβέριζε με τι γροθιά τα κομάτια τις οβίδας, άδιαζε τις φιςινκιοθίκες κε γιόμιζε το καλάθι-τυ. Απτο οδόφραγμα τον παρακολυθύςανε με τρόμο. Τα βόλια τον προ-

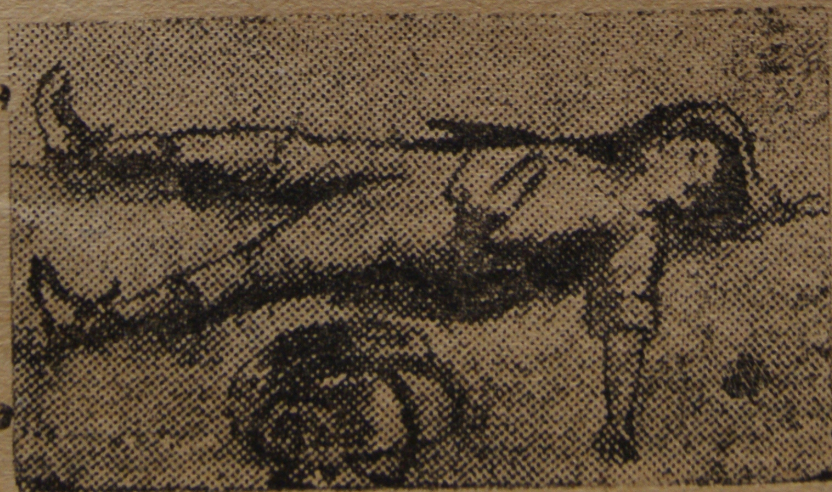
φτένανε, μα εχίνος ίτανε πιο ζβέλτος κι' απτα βόλια. Σαν να έπεζε κριφτό με το θάνατο.

Μα επιτέλυς ένα δολερό βόλι πρόφτασε το πεδαρέλι. Ο Γαβριάς τρίκλιςε κ' έπεςε.

Στο οδόφραγμα αντιχίςανε φονές φρίκις. Ο Γαβριάς ςικόθικε λίγο. Το έμα έτρεχε ςτο πρόςοπό-τυ, άπλοςε τα χέρια κε κιτάζοντας ς' εχίνο το μέρος απ' όπυ αντίχιςε ο πιροβολιςμός, κςανατραγύδιςε.

Δεν πρόφτασε να τελιόςι το τραγυδάκι-τυ. Δέφτερο βόλι τον ανάνκαςε να ςοπάςι. Αφτί τι φορά έπεςε μπρύμιτα ςτο λιθόςτροτο κι' άλο δε ςάλεβε.

Ο μικρός ίροας ίτανε ςκοτομένος.

Стат. форм. 144×203. 3½ печ. листов—24960 знак. Тираж 2000
Облит №18 Мариуполь, гостипография Зак. № 6200.

ТІМІ 45 Кап.

ЦЕНА 45 Коп.